

SÖKAREN

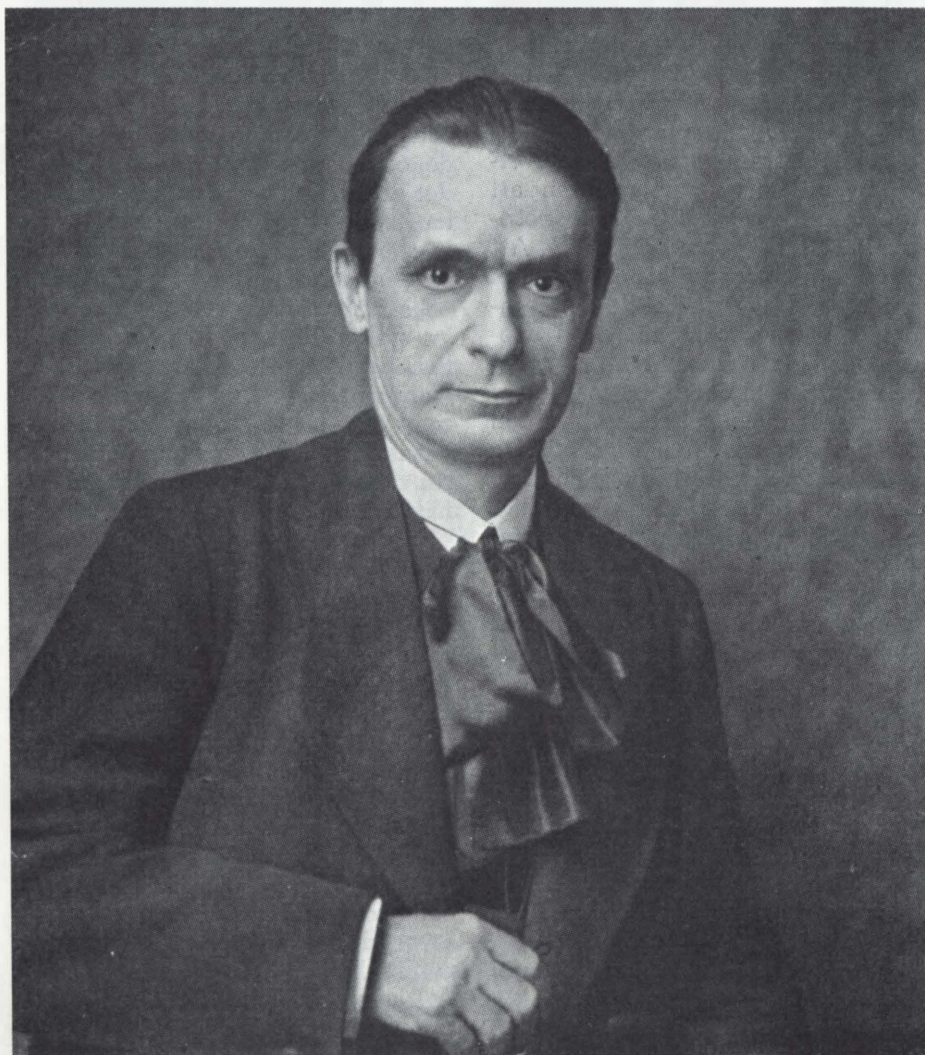
NR 5

1973

LÖSNUMMERPRIS 3:50 inkl. moms

ANTROPOSOFI

en medvetenhet om de andliga krafterna

Rudolf Steiner 1916

Antroposofin är en andlig rörelse med många praktiska verksamheter. Bakom sådana företeelser som waldorfpedagogiken, t. ex. Kristofferskolan i Stockholm, de läkepedagogiska instituten i bl. a. Järnströmmen för vård och utbildning av psykiskt handikappade barn, den biodynamiska odlingsmetoden att arbeta med naturens egna krafter i stället för med konstgjorda medel, eurhythmin (rörelsekonst) finns den antroposofiska åskådningen, som grundades av österrikaren Rudolf Steiner (1861–1925).

Dr. Steiner var en högt begåvad och vetenskapligt bildad man, väl förtrogen med den vetenskapliga världsbilden. Men dessutom hade han djupa andliga intressen och egna översinnliga upplevelser, som han ansåg gav verkligt vetande om det andliga i tillvaron. Den livssyn han utformade och som han menade var en direkt fortsättning av Goethes sätt att tänka, kallade han antroposofi, vilket han karakteriserade som en *andevetenskap*, byggd på utnyttjande av människans andliga varseblivningsorgan, vilka hos honom själv genom träning blivit särskilt väl utvecklade. Steiner hävdade att antroposofin genom de andliga varseblivningsorganen gav kunskap om det andliga i tillvaron på liknande sätt som de yttre varseblivningsorganen ger kunskap om det fysiska. I boken "Hur uppnår

man kunskap om de högre världarna?", som utkom 1904, beskriver han de metoder han använt för att nå fram till de forskningsresultat som kom att utgöra grundvalen för antroposofin.

I början fann Steiner i teosoferna själsfränder, och han deltog i det teosofiska arbetet ett tiotal år men bröt sedan med rörelsen och bildade 1912 Antroposofiska Sällskapet.

En svensk antroposof berättar och förklarar

En av vårt lands omkring 600 samfundsanslutna antroposofier är stadsarkitekten i Ludvika Erik Olof Holmberg, som studerat de antroposofiska tankarna sedan 30-talet.

Holmberg är angelägen att för oss betona både de praktiska och de teoretiska sidorna av antroposofin. Det är här inte främst fråga om försanthållande av något obevisbart metafysiskt utan om *en väg*, en livsforskningsmetod, där idéerna prövas.

— Antroposofin försöker förklara sambandet mellan ande och materia i tillvaron, förklarar arkitekt Holmberg. Den ger en bild av människan och verkligheten som är mer omfattande och djup än den som erbjuds av den gängse materialistiskt präglade världsåskådningen, därför att den räknar med den andliga världen som en väsentlig, grundläggande del av verkligheten. Steiner talar, när det gäller människan, förutom om hennes fysiska kropp även om det andliga, vilket utgörs av först den formbildande sidan av hennes väsen, som hon har gemensam med allt annat levande och som gör att hennes kropp håller ihop och är en enhet under människolivet. Efter döden förfaller ju kroppen. Utöver den formbildande kraften, livskroppen, talar Steiner om astralkroppen, som människan har gemensam med djuren (men inte med växterna, ty de är inte besjälade) där själslivet, emotionerna, driflivet har sitt säte. Slutligen talar han om jaget, den mänskliga individualiteten, som är något för människan säreget. Steiner ser även människan som ett trefaldigt väsen — hon är dels kropp, dels själ, dels ande.

Men vad är det speciellt antropo-

sofiska i denna syn på den trefaldiga människan?

— Inom materialismen, som ju är den förhärskande synen inom nutidens vetenskap, har man ingen konkret bild av vad det andliga och själsliga är, utan detta betraktas snarast som ett bihang till den materiella kroppen, och varje idealistisk syn på själen betecknas som en förgångens tids vidskepelse. Den nutida vetenskapen vill kvantifiera, men den klarar inte frågan om kvaliteten. Antroposofin gör gällande att den ger en vetenskaplig beskrivning av detta, det kvalitativa, andliga och själsliga, en beskrivning som ytterst grundas på Steiners översinnliga upplevelser. Men antroposofin gör också i Steiners efterföljd gällande att varje människa genom att träna upp nya sinnesförmåigheter — i en vidgning och fördjupning av medvetenheten — kan få möjlighet att göra iakttagelser i den översinnliga världen.

Kan vem som helst göra samma iakttagelser som Steiner?

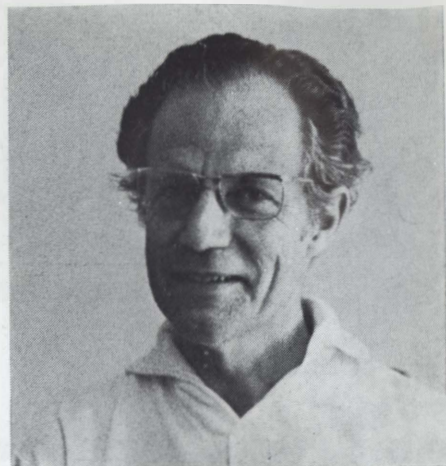
— Ja, i den mån som den kunskapssökande själen själv utvecklar de krafter som Steiner talade om och som möjliggör ett inträngande i den översinnliga världen. — Det viktiga för antroposoferna bör inte vara att stilla acceptera vissa sanningar som framlagts av Steiner eller någon annan person, utan att pröva i vilken mån de antroposofiska tankarna är fruktbärande. Att det måste finnas en sanning i dem framgår väl av alla de skilda framgångsrika verksamheter av antroposofisk art som finns inom pedagogik, medicin, jordbruk m. m. Antroposofin gör därmed gällande att den står litet bredare som kulturfaktor än andra andliga rörelser genom att den som världsåskådning samtidigt har en så stark förankring i erfarenhetsmässiga rön.

Men den antroposofiska läran är helt och hållet Steiners skapelse?

— Antroposofin utgår från det som Steiner arbetade fram i sin andevetenskap genom översinnligt, okult skådande och som han presenterade i omkring 6.000 föredrag och i 29 böcker. Men som levande, kulturell företeelse i nutiden bygger antroposofin på de enskilda individernas praktiska liv, hur de lever ut de antroposofiska idéerna i liv och verksamhet.

Kan man beteckna antroposofin som en religion?

— Nej. Men det finns en antroposofiskt orienterad kristen kyrka med namnet Kristet Samfund. Den

Erik Olof Holmberg

är en rörelse för religiös förnyelse, och där vårdas den speciellt religiösa sidan av antroposofin. De flesta antroposofier bekänner sig till kristendomen, men man kan även vara antroposof utan att vara kristen i vedertagen mening.

Vad betydde Kristus för Steiner?

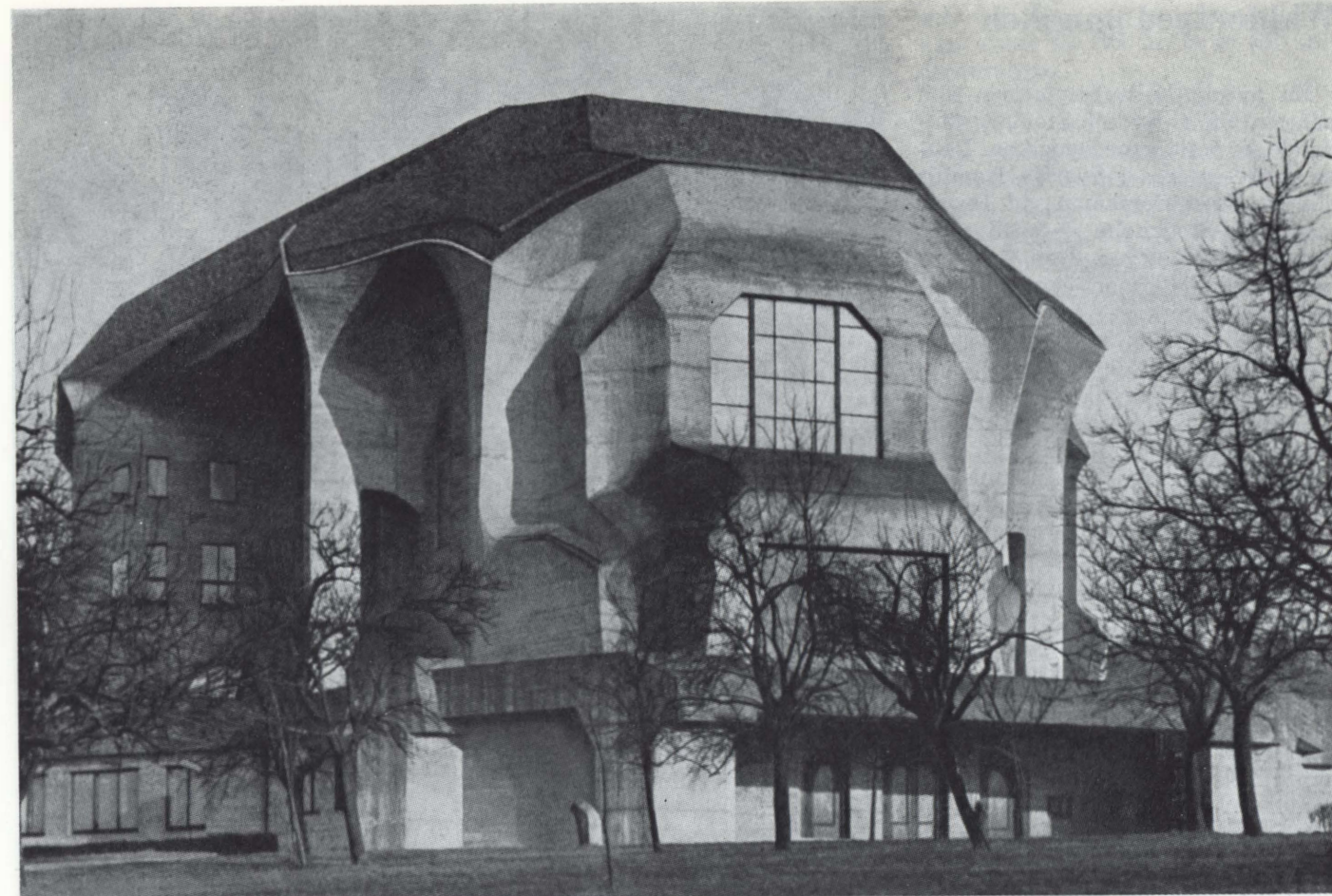
— Han skildrar Kristusgestalten som en balanserande, hjälpande kraft i människolivet, vilken man behöver för att klara de ständiga, materialistiska men också idealistiska frestelser, som man utsätts för, och för att kunna ha självförtroende och ödmjukhet i en värld, där det är lätt att tycka att man antingen är absolut ingenting värd, utan bara är ett stoftkorn, som snart skall försvinna från jordens yta, eller också är värd mer än andra, fylld av självförhållande maktfullkomlighet. Steiner kallar Kristus för mänsklighetsrepresentanten, den som ger en vision av människans sanna höghet, när hon, bejakande sin både jordiska och himmelska natur utför sin livsgärning.

Hade Steiner någon idé om ett liv efter döden?

— Ja, han talade om reinkarnation, jagets återfödelser i mänsklig form (aldrig som djur). Vårt sätt att leva nu är avgörande för hur vårt nästa liv gestaltar sig. Vår individuella väsens kärna består mellan och genom de olika jordiska inkarnationerna. Enligt Steiner är det lång tid, omkring ett årtusende, mellan inkarnationerna, eller så lång tid som behövs för att människans omgivning skall hinna genomgripande förändras och erbjuda nya erfarenhetsmöjligheter för själen.

Det sägs ibland att antroposofin är en lära om andevärlden.

— Ja, det kan man ju säga att den bland annat är. Men den är ock-

Goetheanum i Dornach, Österrike är centrum för den antroposofiska verksamheten.

så en lära om självvärlden och om den fysiska materien. Den ger en beskrivning av den fysiska materien som går utöver vad den gängse naturvetenskapen säger.

Hur beskriver Steiner sambandet mellan ande och fysisk materia?

— Antroposofi (av grekiska antropos = människa, sofia = vishet) betyder vishet om människan, och sambandet kan beskrivas genom att man beskriver människan. "Ande" förekommer ju som många "människo-jag", andliga väsen med möjlighet att inkärna i materiella kroppar men också som andra andliga väsen, som inte har denna möjlighet till inkarnation i fysisk materia. Och de andliga jagväsendena, människorna, företar och upprätthåller denna inkarnation i materien via det själsliga och kroppsliga. Så är materien sista steget i en förtätningsprocess, där ett andligt väsen ikläder sig själ och kropp.

Steiner har ju skrivit utförligt om andevärlden. Har hans bild av den någon likhet med vad spiritualismen säger?

— Jag känner inte till spiritualismen tillräckligt för att kunna svara

på det. Men andevärlden är enligt Steiner inte bara de avlidnas andar, utan där finns t. ex. också vad som i bibeln kallas änglar, ärkeänglar... Steiner skildrar med väldig bredd den andliga, dvs. den icke synliga världen av många slags väsen och krafter, vilket gör att man anar hur oerhört komplicerat livet är.

Hur ser andevärlden ut i Steiners beskrivning?

— Rudolf Steiner betonade att det vanliga språkbruket är ägnat att möjliggöra kommunikation mellan oss i den sinnliga världens frågor, medan vi är mera ovana att använda ord för att beskriva andevärlden. I "det eviga" finns ej tid och, eftersom det är motsatsen till materie, ej heller rum. Han talar t. ex. mycket om färger, när han vill beskriva kvaliteter i det andliga, men så att själens upplevelse av det blå, det gula, det röda vid intensiv koncentration på ett så färgat föremål tas som jämförelse för att skildra en bestämd kvalitet i andevärlden. Det som Steiner sedan skildrar som "innehåll" i den andliga världen, rättfärdigar mycket av det som gångna tiders människor

beskrev i världsreligionerna, i mytologi och folktro.

Men ni har ingen kommunikation med "andar"?

— Inom antroposofin söker vi inte kontakt med andevärlden genom medier, såsom spiritualisterna gör. Vi anser att man får den bästa kunskapen om andevärlden genom Steiners skrifter och genom att i träning utveckla högre andliga förmåigheter, vilka finns som anlag hos alla människor. I den mån detta leder till egna upplevelser av andlig art, blir ju också en inre kommunikation möjlig med andliga väsen, t. ex. närstående avlidna.

Vad har antroposofin betytt för dig personligen?

— Den ger en bred utblick på livet och mänskligheten och har under livets gång skänkt mig tillgång till psykiskt stabiliserande, hälsobringande krafter. I kriser har jag kunnat gripa tag i detta och märka att det varit hållbart och gett en förankring i tillvaron som gjort att jag kunnat acceptera livet sådant det är.

Waldorfpedagogiken

En av de kulturföreteelser som har sin rot i Rudolf Steiners tänkande, är waldorfpedagogiken. Den representeras i Sverige framför allt av Kristofferskolan vid Brommaplan i Stockholm — med plats för 600—650 elever. Den är samhällsunderstödd men äger full pedagogisk frihet.

Kristofferskolan är en läroanstalt av annan typ än de vanliga skolorna. Den lägger tonvikten på en allsidig personlighetsutveckling. Känsla, vilja och förstånd är lika viktiga. "Meningen är att *hela* människan skall gå i skola, inte bara hennes huvud", säger antroposoferna, som använder ordet "människobildning" som en beteckning på sin undervisning.

Olika slag av konstnärligt arbete har stor plats, i synnerhet i de lägre klasserna, där det är invävt i alla ämnen.

I kunskapsämnena använder man som regel inte tryckta läroböcker. Tonvikten ligger på lärarens muntliga undervisning, som kan bli mycket personligt utformad och även anpassad efter de speciella frågor som kan ställas i klassen och som särskilt intresserar eleverna. En grundtanke är att eleverna skall känslomässigt engageras i undervisningen, så att denna blir levande för dem. Detta skänker glädje och underlättar inhämtandet av kunskaper. Gärna anknyter läraren till problem som han vet är aktuella för en eller flera av lärjungarna.

Elevernas "läroböcker" är främst de arbetshäften som de själva sammanställer med hjälp av läraren och som innehåller ett koncentrat av kunskapsstoffet.

Tryckta läseböcker används — framför allt i modersmålet och främmande språk. Bredvidläsningsböcker förekommer också.

Kristofferskolan är examensfri. Betyg efter en graderad skala används inte. I stället har man i varje ämne karakteriserande omdömen, som är individuellt formulerade för varje elev och tillsammans ger en begåvningsprofil. Eleven jämförs inte med någon annan än sig själv. Någon konkurrensanda finns inte.

Skolan har en konfessionsfri kristen religionsundervisning som vill "väcka och vårda det sinne för religiösa värden hos eleverna, utan att på något vis binda dem vid en bestämd bekännelse". Man vill också, i de högre klasserna, ge kunskaper

En lektion i Kristofferskolan

om och respekt för icke-kristen tro. Kristofferskolan erbjuder som alternativ även undervisning enligt svenska statskyrkans lära och enligt Kristet Samfunds.

Målsättningen i skolan är personlighetsdanning genom allsidig utveckling. Man vill ge eleverna levnadsvisdom och över huvud taget göra dem väl rustade att träda ut i det komplicerade moderna livet.

*

Grundvalen för waldorfpedagogiken är den antroposofiska människobilden.

Antroposofernas ordförande, konstnären och läraren vid Kristofferskolan Arne Klingborg, förklarar:

— Människan är ett väsen i vardande. En antroposofisk syn på människan gör att man blir mer än vanligt uppmärksam på faserna i den mänskliga biografin. Det lilla, nyfödda barnet finns till på jorden, men hur många år dröjer det inte, innan vi kan säga att det mänskliga självmedvetandet, den egna omdömeskraften, helt har blivit till i människan. Människan är ett komplicerat väsen. På ett sätt skulle man kunna säga att hon föds flera gånger, innan hon står där som vuxen och utvecklar engagemang och ställer sig frågorna om sin existens.

En uppmärksam iakttagelse visar hur det lilla barnet genom efterhärmaning lär sig bemästra sin kropp

och erövrar ett förhållande till rummet. Det lär sig gå, tala och tänka. All kraft tycks gå åt för att utveckla och bygga upp kroppen.

Vid sex-sjuårsåldern är en viss fas av detta uppbyggnadsarbete avslutad, barnet ömsar tänder. Krifter som tidigare togs i anspråk för kroppens uppbyggnad, blir nu frigjorda. Vi märker hur minnes- och föreställningskrafter frigörs. Barnet härmar nu inte bara sin omgivning, utan tar del i den med hela sin upplevelseförmåga.

Hur annorlunda är inte situationen, när vi sedan kommer till 13-14årsåldern! Vi vill nu inte bara uppleva världen, vi vill förstå den. En helt ny själslig aktivitet visar sig. Allt blir satt ifråga, allt måste undersökas, ingenting är givet. Vi emanciperar oss från omgivningen. En ny födelse äger rum: den egna själen frigörs.

Är vi uppmärksamma på vad som försiggår, märker vi att 20-21årsåldern för med sig helt nya utvecklingsproblem. Uppgörelsen med det egna jaget träder i förgrunden. Jaget bearbetar sina upplevelser, den egna omdömeskraften utvecklas. Jaget står för sina egna handlingar. Det är de år då människan föds för fjärde gången: det egna jaget frigörs.

Alla dessa händelser i människans utveckling känner vi mer eller

mindre väl till. En antroposofisk syn på människan tar dessa olika faser på djupt allvar och ser i dem hur människan i olika steg förverkligar sig eller inkarnerar. Viktigt blir det då att vara uppmärksam på denna inkarnationsprocess och som vuxen bidra till att skapa gynnsamma omständigheter för att denna process skall kunna ske på ett sådant sätt att det mänskliga väsendet kan födas och utvecklas så harmoniskt som möjligt i hela sin fullhet.

Skolans uppgift blir då inte i första hand att förmedla kunskapsstoff och mer vetande. Skolan måste mycket mer vinnlägga sig om att förmedla stoffet på ett sådant sätt att det kan bli till näring för den växande människan. I waldorfskolan försöker man ge kunskapsstoffet så att det svarar till den själsligt-andliga situation den unga växande människan befinner sig i under de

olika faserna av sin utveckling.

Därför låter man under de första sju åren ett konstnärligt element genomsyra hela undervisningen, så att de olika ämnena kan tala till upplevelsen. I nästa stadium riktar man sig mycket mer till förståelsen, till de intellektuella krafterna hos barnet för att under högstadiet sätta kunskapen i samband med människans förhållande till en mänsklighet. Här gäller det mer den kunskapande människan och hennes ansvar för en helhet att skapa förutsättningar för en egen omdömesbildning.

Hela waldorfskolans kursplan är uppbyggd på ett sådant sätt att den svarar mot en syn på människan som ett väsen i utveckling.

Så långt Arne Klingborg.

*

Den nittonåring, som lämnar Kristofferskolan med goda vitsord

och vill ägna sig åt högre studier, kan anses ha två år kvar till studentexamen.

Kristofferskolan upplyser:

"Elever som genomgått tolfte klass med goda betyg och som haft tillräckliga förutsättningar för teoretiska studier har hittills i regel behövt två år för att avlägga studentexamen som privatister. Åtskilliga kunskaper och färdigheter, som redan förvärvats i Kristofferskolan, har därvid måst inhämtas på nytt, i annan form och efter andra metoder. Det finns hopp om, att denna ganska tidskrävande procedur i framtiden skall kunna rationaliseras."

Arne Klingborg säger att den tolvåriga waldorfskolan "ger ett mångsidigt underlag för kommande högre utbildning".

Föräldrar samlade utanför Kristofferskolan

Biodynamisk odling

Redan i början av 1920-talet drog Rudolf Steiner upp riktlinjerna för en ny odlingsmetod, som nu, i miljöförstörelsens bistra tider, är högaktuell som alternativ till det kemiskt präglade jordbruket. Den biodynamiska odlingen innebär samarbete med naturens egna krafter och avståndstagande från konstgödsel och besprutningsgifter. Nutidsmänniskan har blivit så tekniskt skicklig och så fångats i sin egen teknik att det levande livet kommit i kläm. Den kemiska gödningen utarmar jorden, sänker dess kvalitet, vilket påverkar grödan som förlorar mycket av sin livskraft, vilket i sin tur inverkar på djurens och människornas hälsa. Genom att grödans livskraft försvagas kan den inte göra motstånd mot parasiter och sjukdomar. De besprutningsgifter som används för att skydda den försvagade grödan, blir kvar i födoämnena och samlas slutligen i människorna. De biodynamiska odlarna använder naturliga komposter och undviker för jorden främmande, syntetiska substanser.

Konsulent Kjell Arman:

— Biodynamisk odling bygger på och visar på en helhetssyn, helheten i livet på jorden, i naturen och i ett enskilt jordbruk. Framför allt är emellertid biodynamisk odling en kulturimpuls. Man odlar biodynamiskt därför att mänsklig kultur och människans andliga utveckling är beroende av de livsmedel vi lever av, den kultur vi lyckas skapa i jorden och den mognad våra kulturväxter uppnår. Så komplicerad eller så enkel är skapelsen. Så sammanflätat till en helhet är allt det vi kallar stort och smått — högt och lågt.

Några exempel på biodynamikernas sätt att bekämpa växtsjukdomar och skadedjur:

Mot bakterier och svampar används bl. a. extrakt av åkerfräken, som sprutas ut över jorden. "Åkerfräken, som är mycket kiselrikt, skapar balans i jorden mellan de drivande krafterna som ger en stor skörd, och de ljusbesläktade krafter som skapar motståndskraft och näringskvalitet."

För att förebygga skorv på blad och frukter kan man bl. a. bespruta fruktträd med skummjölk. Vanlig träaska, som dammas över bärbuskar, förhindrar mjöldagg.

*

För ytterligare informationer om antroposofin, se annonser här intill!

Verk av RUDOLF STEINER:

MITT LIV hft 17,65

HUR UPPNÅR MAN KUNSKAP OM DE HÖGRE
VARLDARNA?

hft 20,00 inb 23,50

FRIHETENS FILOSOFI

hft 23,50 inb 28,20

GRUNDDRAGEN AV VETENSKAPEN OM DET FÖRDOLD
A

hft 45,00 inb 50,00

MÄNNISKOKUNSKAP SOM GRUNDVAL FÖR PEDAGOGIK
OCH DIDAKTIK

hft 30,60 inb 35,30

KRISTENDOMEN SOM MYSTISK VERKLIGHET
hft 11,75

KOSMOLOGI, RELIGION OCH FILOSOFI
inb 14,80

CARLGREN/KLINGBORG:

RUDOLF STEINER. Biografi — Verksamhetsområden — Antroposofiska Sällskapet

hft 8,80

ANTROPOSOFISKA BOKFÖRLAGET
Rådmansgatan 14, 114 25 Stockholm

Öppet vardagar (ej lördag) kl 13.00—17.00; tisdagar även 17.00—19.00.

ANTROPOSOFISKA SÄLLSKAPETS BIBLIOTEK
Rådmansgatan 14, 114 25 Stockholm.

Öppet vardagar (ej lördag) kl 13.00—17.00; tisdagar även 17.00—19.00.

ANTROPOS

tidskrift för antroposofi

belyser den antroposofiska världs- och människobilden, ur vilken impulser sprungit fram till en förnyelse av lantbruket — genom den biodynamiska odlingen, pedagogiken — genom waldorfskolorna, läkekonsten — genom den antroposofiskt orienterade medicinen, samhällslivet — genom den sociala tregningen, läkepedagogiken, det religiösa livet, konsten.

Prenumeration för 10 nr år 1973 40 kr.

Stödprenumeration 50 kr.

Expedition:

Antropos, Ytter-Eneby Gård, 150 20 Järna.

Tidskriften utges av Antroposofiska Sällskapet i Sverige.

Birger Qvarnström:

PSYKOKINESI I SPONTANFALL OCH EXPERIMENTALSEANSER

Porslin krossas, föremål ramlar från hyllor, skruvar faller ut ur väggen, spikar regnar från taket, knackningar hörs i väggar, "föremål bildas i luften" — allt utan känd orsak.

Professor Hans Bender vid Institut für Grenzgebiete der Psychologie und Psychohygiene i Freiburg, Västtyskland, är en av världens ledande parapsykologer. Under 20 års forskning har han bl. a. hunnit med att undersöka 23 fall av "spökerier", vilka analyserats från olika synpunkter och jämförts med andra likartade undersökningar, bland annat med dem som gjorts av den franske forskaren Emile Tizané, en pseudonym.

Tizané har i sin bok Sur la piste de l'homme inconnu (1951) samlat omkring hundra spökerifall från franska polisprotokoll under perioden 1925—1950 och jämfört dem med berättelser om berömda fysikaliska mediernas seansfenomen. Överensstämmelserna är slående, men i spökerierna finns ett illvilligt inslag som saknas i de provocerade fallen. Annars kan man i berättelserna skönja vissa specifika mönster som ofelbart återvänder. Man kan, som Tizané framhåller, konstatera inflytandet av en osynlig makt som är utrustad med sinnesnärvaro och ibland, liksom för att roa sig, tillmötesgår vittnenas önskningar. Betecknande ur den synpunkten är ett av Benders fall som han själv lägger stor vikt vid.

Heiner S. var 14 år och anställd på porslinsavdelningen i ett varuhus i Bremen. Han fick lämna sin plats då man så småningom kom underfund med att i hans närvaro en lika fatal som oförklarlig förödelse gick ut över de på hyllorna uppradade kopparna, tallrikarna, vaserna. Då Bender två dagar efter en sådan händelse infann sig på platsen, fann han att golvet fortfarande var övermållat av porslinsskärvar. Polisen hade tidigare gjort en utredning men inte kommit till något avgörande. Bender fann att pojken var miss-

anpassad och överspänd. Senare stod han några veckor under observation på en psykiatrisk ungdomsklinik. Även där uppträdde till läkares och psykologers förvåning psykokinesiföreteelse (PK). Genom Benders försorg kom han sedan till Freiburg och blev lärning hos en elektriker. I maj skulle elektriska ledningar dras in i källaren till en skolbyggnad. Ett stort antal hakar fästes i väggarna medelst grova skruvar. Vittnen såg att skruvarna föll ut och en dag hade sju hakar lossnat från väggen. Nu ordnade observatörerna från Freiburginstitutet ett experiment:

Två hakar fästes stadigt i cementväggen och deras bärkraft prövades. Pojken stod en meter från väggen och tittade på. "Vi iakttog", säger Bender, "med spänd uppmärksamhet skruvarna. Inom två minuter var de lösa. Ingen av oss hade sett dem komma ut. Vi dokumenterade med blixtfoton och bandspelare. Två dagar efter detta framgångsrika experiment försökte vi göra en filmupptagning men den gången satt hakarna fast."

I fortsättningen visade sig nya fenomen, t. ex. att neonrör gick sönder. Då föremål i den elektriska affären började falla ner från hyllorna och förstördes blev Heiner avlägsnad. Han skickades till en skola och fenomenen synes ha slutat. I detta fall sträckte sig iakttagelserna och analysen av förloppen över ett helt år. Egendomligt nog blev det möjligt att förutsäga när den psykiska spänningen nådde en sådan intensitet att PK-urladdningar var att vänta.

*

Här ytterligare ett par av Bender relaterade fall. Stundom uppstår intrycket att "föremål bildas i luften". Det är särskilt vanligt i samband med anormala transporter från och

till slutna rum. En vanlig iakttagelse är att föremål som på detta sätt influerats känns varma vid beröring.

Hos en borgmästare i Neudorf i Baden regnade det spik från taket ner i sängarna. De kom, såsom senare visade sig, från ett stängt skåp i bottenvåningen. Först några cm från taket blev de synliga. Vid ett annat tillfälle visade sig i köket sju föremål under loppet av 16 minuter. De tycktes falla ut ur väggarna. Fem vittnen intygade förloppet och förklarade att föremålen kändes varma då man lyfte upp dem.

Något liknande inträffade 1948 i byn Vachendorf i Bayern hos ett äldre äkta par och deras fosterdotter Mizi. Stenar, kol, träbitar, verktyg slog ner på sängarna som en gång utsattes för ett timplågt bombardemang. Frun berättade att hon på morgonen fick samla ihop de på golvet utströdda verktygen och lägga dem i en låda där de förvarades. Sedan satte hon sig på lådan och sade: "Nu blir ni där." Medan hon satt på lådan föll verktygen åter ut över golvet. Andra fenomen av samma natur bevitnades. Föremål dök upp ur luften och föll ner. En gång kom de ur ett glasskåp, en annan gång från ett visthus.

Även i dessa båda fall var ungdomar med konflikter händelsernas oskyldiga upphov — en son till borgmästaren i ena fallet och flickan Mizi i det andra.

På samma sätt var det då det spökade i den bayerska byn Nicklheim 1968/69. I händelsernas centrum stod en 13-årig flicka, Brigitte. Det började på klassiskt sätt med knackningar på fönster och dörrar. Sedan trängde stenar in i bostaden, även i stängda rum. Fenomenen gick ofta ut över tillfälliga besökare som fann vatten i skorna eller sönderslagna ägg i hattarna. Dockor och prydnads-

saker försvann och återfanns ibland utanför huset. Vid ett tillfälle då dörrarna stängts och alla avlägsnat sig ur huset, visade sig två flaskor, som stått på köksbordet, i jämnhöjd med yttertakets innan de dalade till marken. Händelserna kulminerade i följande.

Bender hade, säger han, en kväll hela familjen under kontroll i köket. Hans överrock hängde i den angränsande garderoben, bandspelaren var igång. Brigitte hörde en katt jama vid ytterdörren. Hennes mor lämnade köket för att släppa in den. Hon kom skyndsamt tillbaka och omtalade: "Er överrock ligger utanför huset ordentligt utbredd bredvid trappan." Det var bitande kallt och ytterdörren hade hela tiden varit stängd. Med hjälp av bandspelaren kunde konstateras att modern varit borta exakt 8,5 sek. Man fann vidare att det tog minst 21 sek. att gå från köket till garderoben, hämta rocken och breda ut den på snön. Bender tillfogar: "Hur otroligt det än låter kan misstanken om en anormal transport inte uteslutas."

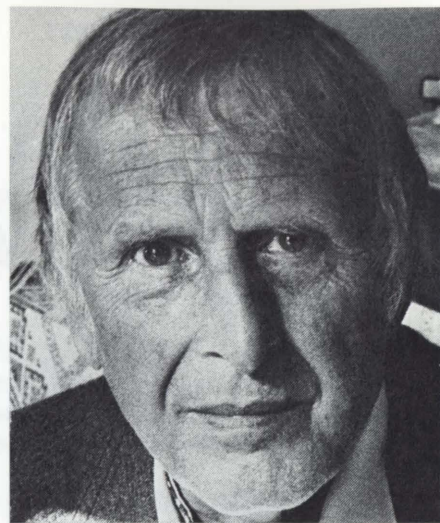
De okända krafterna visar en mängd graduella övergångar från enklare till mera subtila och komplicerade manifestationer, från anarki och kaos till planmässighet. Infan-tila påhitt och nyckfulla energin- slag omväxlar med ingripanden som styr föremålens rörelser beräknande och metodiskt. Västerländska parapsykologer fick vid ett besök i Moskva 1968 se en film som visar att det berömda mediet Nina Kulagina får magnetnålen att snurra runt genom att göra cirkelformiga rörelser med händerna på några centimeters avstånd från kompassen. Om smärre föremål placeras under en glaskupa, påverkar hon dem så att de rör sig i riktning mot henne. Mätningar — bl. a. genom EEG — ger påtagliga spår närhelst psykokinetiska rörelser inträffar. Till jämförelse kan nämnas försök som gjordes av professor Chr. Winter i Köpenhamn med fru Anna Rasmussen 1921 och 1922, till antalet inte mindre än 116. Hon satte pendlar, som hängts upp i skyddande glasskåp, i rörelse. De slog på begäran olika antal slag mot väggarna. En film togs upp av 50 meters längd som tydligt visar svängningarna och deras ändringar. De var så precist avpassade att pendlarna nätt och jämnt kunde passera varandra. Filmen visar också att av flera pendlar under glas- kupan en enda godtyckligt kunde sättas i rörelse på befallning, andra märkliga fenomen att förtiga.

Att dessa företeelser i viss mån kan bringas under kontroll genom hypnotisk behandling av deras mänskliga, omedvetna upphov och metodiskt studeras visar de under- sökningar av fallet Karin som två nervläkare, Poul Bjerre och Hjalmar Wijk, var för sig publicerade i början av 1900-talet.

Spöksce- nen är i detta fall en ens- ligt belägen villa i en skogrik trakt i Sydsverige, där Karin bodde några månader tillsammans med sin make, en jägmästare. Fenomenen bestod mest av bankningar i väggar och golv och ljudet av steg på verandan som inte hade någon naturlig orsak. Tidigare hade i Karins närhet före- mål satt sig i rörelse och fritt svävat omkring.

Bakgrunden till detta fall är rätt invecklad. Karin hade ett spiritis- tiskt förflutet. Hon brukade åstad- komma budskap enligt gammal känd praxis med hjälp av alfabetet och ett glas som hon lade handen på och som snabbt utpekade bokstav efter bokstav så att de bildade samman- hängande meningar. På detta sätt konverserade hon enligt vanliga vul- gärspiritistiska förutsättningar med avlidna vänner och släktingar. Glas- set producerade mest nonsens. Hon trodde inte på andar men fortsatte i hopp om att få fenomenen av para- normalt intresse. En dag började glas- et hoppa och dansa över bokstä- verna och på frågan vem det var stavades namnet "Piskator". Denna undermedvetna personlighet visade sig vara påträngande och arrogant och överöste Karin med kärleksför- klaringar. Han gav sin ankomst till känna genom att trumma med glas- et i en rytm som var så karakteris- tisk att den genast igenkändes av den som en gång hört den.

Tre veckor efter det att Karin och hennes man flyttat in i villan börja- de lugnet störas av mystifierande ljud. De förfaller ha utlösts av en helt banal episod. Karin blev störd en natt av en person som gått vilse i skogen och som bultade på dörren till verandan. Hon lånade honom en lykta och försökte somna på nytt men den följande timmen bankade det ideligen tre slag på ytterdörren med några minuters mellanrum. Nästa natt upprepades ljuden på nytt — även en tjänsteflicka hörde dem. Följande dag kom jägmästa- ren, som varit ute på en tjänsteresa, hem. Även han hör ljuden och försö- ker avslöja fridstöraren, men för- gäves. Det finns ingen levande orsak till knackningarna och de pågår med stor häftighet trots alla efterspa-

Professor Hans Bender
(Foto: Claude Thorlin.)

ningar.

Jägmästaren försöker nu etablera kontakt med den osynlige genom att ställa frågor och anhöller om ett slag för ja och tre för nej. Den konver- sation som kommer till stånd med detta enkla signalsystem blir rätt torftig. Den har dock vissa märkliga inslag. Då jägmästaren utmanar in- kräktaren med vredgade tillrop, svarar denne med slag, som om en släg- ga kastades mot golvet och man hör hur golvtilljorna dallrar. En afton uppträder knackningarna i ny egen- domlig form. De är till rytmen iden- tiska med de trumvirvlar som hörts då Karin sysslade med spiritism och Piskator gav sig till känna genom psykografi. Vem eller vad denne Piskator är lämnas åsido. Till slut blir han outhärdlig då han med sitt oljud jagar bort sömnen timme efter timme. För att få ro reser Karin bort på en vecka och bor hos en väninna. Då hon är borta hörs intet i villan och själv störs hon inte av några ljud.

En tid efter hennes återkomst in- finner sig de båda nervläkarna, Bjerre och Wijk. De är väl insatta i fallets förhistoria och har erfaren- heter av en viss typ av mediumism. Den hypnotiska terapi som sätts in verkar från början lugnande på Ka- rin. Hon märker att de krafter som länge hemsökt henne kan bringas under rationell kontroll. Av betydel- se är att Karin kan suggereras att posthypnotiskt framkalla bank- ningar i önskat antal och vid på för- hand bestämt klockslag, t. ex. 3×3 slag kl 9.30 på kvällen. Hon känner sig då stå under Piskators inflytan- de men det försvinner småningom helt. Ett viktigt konstaterande är att fenomenen via det undermedvetna

kan påverkas av viljan.

Det finns en epilög till berättelsen som dock inte nämns i första uppla- gan 1905 av Bjerres redogörelse ("Fallet Karin") utan först i en ut- gåva från 1947 som bär titeln "Spö- kerier". Bjerre berättar där att Ka- rin under hans sista kväll i "spök- villan" föreslog att de tillsamman skulle göra ett experiment med glas- set och alfabetet. Han gick med på det och hon stavade i djup trans ett budskap som gick ut på att han skulle gräva i källaren på en noga bestämd plats. Han skulle där finna nyckeln till spökerierna. Då man grävde på den exakt utmätta plat- sen, fann man förmultnade benres- ter. Bjerre skildrar livligt de stridi- ga känslor som bestormade honom vid denna upptäckt. Det gick rykten om att någon bragts om livet i vil- lan. Hade folket i trakten rätt? Kom bullret från någon avliden som inte kunde få ro i graven? Det var frågor som plötsligt aktualiserades inför den oväntade upptäckten.

Mysteriet fick i tidens fullbordan en rätt banal lösning. Sedan Bjerre i flera år haft benresterna i förvar, ordentligt inslagna i ett paket, över- lämnade han dem till en professor i anatomi som förklarade att de här- stammade från ett djur — av vad art kunde inte närmare anges.

Att någon grävt ner dem i källa- ren och stampat till jordgolvet är uppenbart. För egen del finner jag det inte orimligt att tro att Karin själv gjort det i sitt uppskärat hy- steriska tillstånd, i trans eller somn- ambulum, och att minnet av hän- delsen började ta form på nytt som en följd av Bjerres hypnotiska be- handling. Man kan mycket väl före- ställa sig att den framkallade en spänning som utlöste det kryptiska budskapet till Bjerre att gräva i käl- laren och där finna gåtans lösning. Psykoanalytiskt sett kan detta helt enkelt betraktas som ett nödvändigt led i avreagerandet av neurosen.

*

Ännu har vi inga förklaringar till företeelser som dessa. De utvecklas under okända konstellationer. Fried- rich Zöllner (1834—1882) astrofysi- skens grundläggare, gjorde gällande att vissa ockulta företeelser, såsom apportioner och klärvoajans, kunde för- klaras genom antagandet om en fjär- de rumsdimension. För att bevisa tesen experimenterade han 1877 med det berömda mediet Henry Slade. Bland annat använde han "ändlösa", dvs. i ändarna hopfogade snören och läderremmar. Om det lyckades för Slade att utan att bryta förseg-

lingen slå eller lösa knutar i dessa remmar, måste resultatet enligt Zöllner tillskrivas existensen av en fjärde rumsdimension. Zöllner på- står att Slade genomförde det konst- stycket upprepade gånger. Det sked- de vid full belysning och i närvaro av vittnen av sådan rang som fy- sikern Wilhelm Weber och filosofen Gustav Theodor Fechner.

Zöllner gjorde också regelrätta apportionförsök. Han lade mynt i papp- askar som omsorgsfullt förseglades. Plötsligt visade sig mynten på bor- det och askarna var tomma. Om Zöllner och hans vänner var offer för bedrägeri och illusionism är nu- mera omöjligt att avgöra.

De resonemang Zöllner framlä- ger angående knutar i olika dimen- sioner är logiskt och teoretiskt rik- tiga. Liknande tankegångar påträff- as ofta i utredningar om fjärde rumsdimensionen. Enligt relativi- tetsläran är ju tid och rum ouplös- ligt invädda i varandra. Varje elek- tron, atom och partikel av vad slag det vara må följer sin "världslinje". Där världslinjer skär varandra, upp- kommer händelser i fysikalisk men- ning. Principiellt ligger från fysika- lisk modern synpunkt ingenting orimligt i föreställningen att en knut kan lösas på annat sätt än det van- liga, även om remmens ändrar är för- seglade. Det vi kallar grov materia är i verkligheten tom rymd eller rät- tare kraftcentra. Då det som ligger bakom all materia är virvlande, var- andra genomträngande partiklar eller vågor eller sannolikhetsvågor eller hur man vill kalla det, finns en viss sannolikhet för varje tänk- bar materiekombination och för var- je tänkbar kombination av de fyra koordinater som bestämmer en kropp eller en punkt (de tre rums- koordinaterna och tidskoordinaten). Remmen med knuten och samma rem med knuten upplöst represe- rar olika möjliga tillstånd ifråga om smådelarnas gruppering i rum-tid- kontinuet.

Mediet Slades inflytande härvid- lag är väl svårare att förklara. Det finns emellertid moderna fysikalis- ka försök som leder tanken till Sla- de-experimentet. Bland annat kom- mer man att tänka på den företeelse som är känd under namnet "Ga- mows tunneleffekt", så benämnd ef- ter den berömde ryske fysikern Ga- mow, som sedan många år tillbaka haft sin verksamhet förlagd till Ame- rika.

Om en atomkärna (positivt lad- dad) beskjutes med protoner (posi- tivt laddade vätekärnor) verkar re-

pulsionen mellan de två positiva laddningarna som ett hinder, den s. k. potentialbarriären. Protonen måste i allmänhet ha så stor energi i sitt anlopp att den slår igenom den- na barriär. Gamow liknar potential- barriären vid en vulkankägla, upp- för vilken en kula rullar. Barriären är slutningen. Kulan måste ha så stor rörelseenergi att den kan kom- ma upp till kratern. Då glider den över kanten och faller ned genom kraterhålet. Men en och annan kula (proton) går rakt genom potential- barriären — kulan slår sig igenom och försvinner in i berget, ett slags apport alltså. Detta är en bild Ga- mow gör sig av den omständigheten att vissa protoner (d v s en viss pro- cent av alla som skjuts in) ej behö- ver så stor energi för att slå igenom det hindrande elektriska fältet utan obesvärat kilar igenom, som om de borrarde åt sig en tunnel. Och vad är elektroners, atomers och neutroners eller, om man anlägger vågmekanis- ka synpunkter, motsvarande vågors passager genom materia annat än ett slags apport?

Beträffande materialisation av strålning kan slutligen nämnas att gammastrålar som har större energi än 1.000.000 elektronvolt kan för- vandlas till elektroner av motsatta laddningar. I Curie, F. Joliot, Lise Meitner, Philip m. fl. har tydligt vi- sat saken och fotograferat fenome- net i Wilsonkammare. Omvänt kan en positiv och negativ elektron vid kollision förintas och ge upphov till gammastrålning.

Inget misstag är större än att vi skulle känna till allt om oss själva och den verklighet vi lever i. Det finns andra aspekter av tillvaron som inte kan fränkännas realitet därför att de inte gör intryck på vå- ra ordinära sinnen.

UFO OCKULTISM ESP

Engelskspråkig litteratur.

700 titlar lagerföres varav 200 i pocket.

Rekvirera våra boklistor!

EDISTA postorderbokhandel
Box 4003, 180 10 ENEBYBERG

Ouspensky:	(inb)	(h)
The Fourth Way	60:—	18:—
A new model of the uni- verse	54:—	18:—
In search of the miracoulus	75:—	16:50
Tertium Organum	60:—	18:—

AGNOSTIKER OCH ATEISTER

intervjuas

Sökaren har genom åren utfrågat så många gudstroende och så få tvivlare att vår farkost gått betänkligt på kant. Frånsett ett par intervjuer med Ingemar Hedenius har väl i stort sett SM själv stått för skepsis och kritik, när det gällt religiösa föreställningar.

Men nu har här samlats ihop en bukett agnostiska och ateistiska synpunkter. Som vanligt är det i en tidskriftsartikel svårt att gå riktigt på djupet, men kanske kan de refererade åsikterna ändå stimulera den sökande tanken och mana till allvarlig begrundan.

(Ateist är en som förnekar Guds existens; en agnostiker anser att man inte kan veta något om Gud.)

Clas Engström

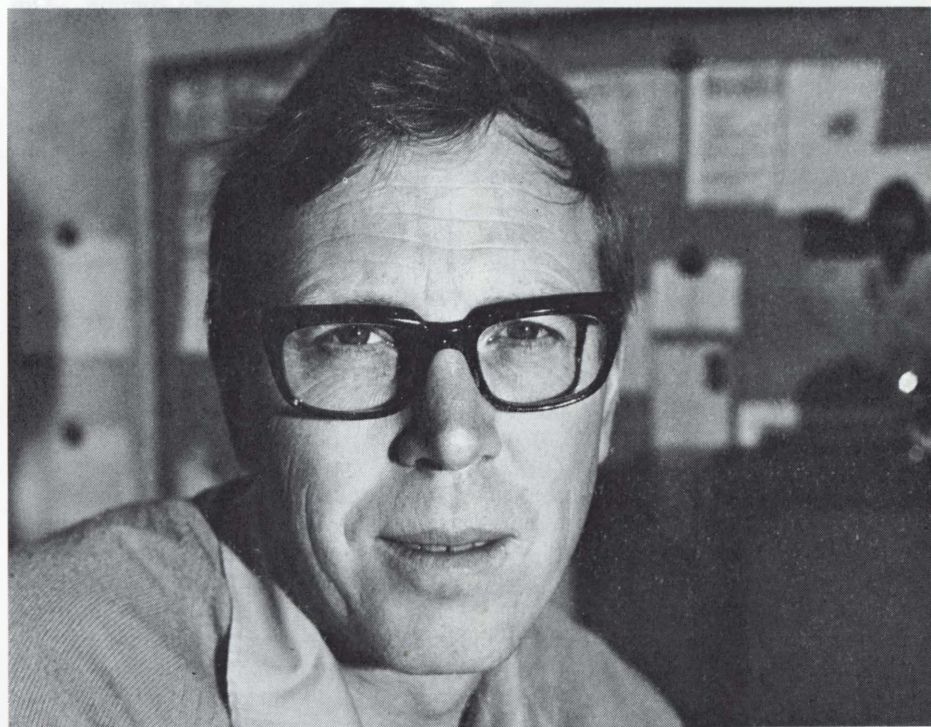
Författaren Clas Engström be-tecknar sig som agnostiker.

— Jag är på det klara med att man inte kan veta något om det ovetbara, säger han. Och jag kan därför inte instämma i någon religiös trosbekännelse.

De kristna utsagorna att Jesus var gud, världens frälsare, uppstod från de döda etc. är för mig meningslösa och ointressanta. Det finns inga be-lägg för dem. De kan varken bevisas eller motbevisas men är osannolika i så hög grad att det är närmast ofattbart att det finns människor i vår tid som godtar dem, annat än som symbolik.

Statskyrkosystemet?

— Jag ser det som mycket allvarligt att ha statskyrkan kvar. Det är synd att den skall finnas, för dess existens utarmar religiositeten i landet. Det är en klar förlust att inte kyrkan kan skiljas från staten. Jag anser att det finns betydande mänskliga värden i religiösa upplevelser. Man kan t. ex. tänka på sådana religiösa föreställningar och deklarationer som hos Simone Weil — men de förvandlas till sten, till

Engström

hierarkier och byråkrati och förlo-rar sin djupa mening. Eftersom det finns mycken religiositet som är bättre än den som svenska statskyrkan representerar, är det synd att svenska kyrkan skall ha en särskilt gynnad ställning.

Principen om religionsfrihet kan inte förenas med statskyrkosyste-met. Och när jag talar om religions-frihet, menar jag inte i första hand de religiösa samfundens frihet att bedriva sin indoktrinering m. m., utan den enskilda individens frihet till personligt ställningstagande. Den friheten blir en illusion, om en enda form av religion skall gynnas på andras bekostnad.

Statskyrkans avskaffande är för mig ett jämlikhetskrav: jämlikhet mellan olika, existerande religioner och samfund samt icke-religiösa livsåskådningar. Samtidigt är det självklart att samhället skall stödja

religiös verksamhet lika väl som an-nan kultur.

Visst kan man gå ur statskyrkan, som jag har gjort. Men det nuvarande systemet är ungefär som om vi alla skulle födas till medlemskap i det socialdemokratiska partiet och detta parti skulle ha en särställning med beskattningsrätt och agitatorer som tilläts dominera ungdomen i känsliga åldrar. En sådan ordning vore naturligtvis oacceptabel — även om man kunde utträda ur par-tiet. Och det är lika oacceptabelt att ge en viss religion särställning så att den får bedriva sin propaganda och existera med skattemedel.

Kristendomsundervisningen i sko-lorna?

— Den skall naturligtvis helt upp-höra och ersättas med "objektiv" undervisning om religioner och icke-religiösa, filosofiska system, där fö-reteelserna beskrivs och deras vär-

de och sanning diskuteras. Till ut-bildningen skall också höra kon-frontationer med företrädare för olika livsåskådningar. Jag ser det som viktigt att människorna får kännedom om vårt religiösa kultur-arv — utan detta har man svårt att förstå utvecklingen och mycket av det som finns i nutiden.

I stället för kristendoms-kunskap bör det finnas ett livsåskådnings-ämne, där olika typer av åskådning-ar kan behandlas, t. ex. stoicis-men från antiken, agnosticis-men m. m. Detta skulle stimulera männi-skornas intresse för väsentliga livs-åskådningsfrågor och berika dem andligen.

Det är alltså meningsfullt att syss-la med religiösa problem?

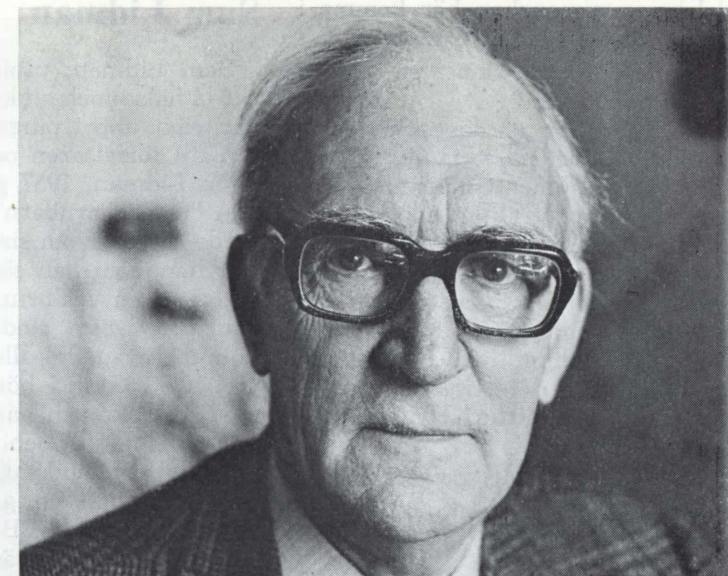
— Ja, jag har själv gjort det, tidi-gare. Nu tycker jag att andra saker är viktigare. Men några måste grundligt undersöka de djupaste problemen med vår existens, det känner jag är viktigt. Det är också en brist, om man inte tar del av de religiösa analyserna av världen. Men det finns ju andra religioner och mytologier än kristendomen. Jag tycker att om man jämför den kristna mytologin med den antika grekiska, så är den grekiska ofant-ligt mycket intressantare och dju-pare. När jag läser om grekernas religiösa myter, ser jag dem som uttryck för förhållanden som fort-farande är fullt relevanta, vilket jag inte gör, när jag läser om de krist-na myterna.

Statskyrkans och kristendomens särställning i vårt land är en olyc-ka, ty det utarmar livsåskådnings-tänkandet. Och det tycker jag är allvarligt.

Stellan Arvidson

Fil. dr. Stellan Arvidson är en av vårt lands mest kända ateister. Han är sedan många år starkt en-gagerad i problem kring religiös tro, och han går gärna i polemik med troende. Vi frågar honom om hans viktigaste skäl för att inte tro på Gud.

— Det finns för det första, svarar han, ingen anledning att personifie-ra tillvaron, att göra den till en människa, låt vara fullkomlig. Gud är enligt de religiösa föreställning-arna en person. Men att de goda krafterna i tillvaron skulle tillsam-mans utgöra en person är för mig en helt främmande tanke. För det andra är denne Gud enligt kristen-

Arvidson

domen allsmäktig och allvetande — hos honom finns redan allt fullbor-dat. Om man tror på en sådan Gud, måste man ju också tro att allting är avgjort på förhand, min egen väg, mänsklighetens väg. Gud har skapat allt, har ansvaret för allt (försynstron) har bestämt allt och vet allt i förväg — det blir ingen plats för mänsklig strävan, för ut-veckling. Människans liv blir meningslöst.

Ändamålsenligheten hos livsfor-merna i naturen, talar inte den för att det finns en intelligent ordnan-de makt bakom?

— Naturen är ändamålsenlig bara till en viss grad, vilken har upp-kommit genom utveckling. Teister-na menar att det som är funktions-dugligt måste ha en skapare — men då måste för konsekvensens skull resonemanget fortsättas så här: Guds hjärna måste vara ändamåls-enligt inrättad och för det ha en skapare, som i sin tur måste ha en ändamålsenligt inrättad hjärna osv. — vi får ett system av Gud bortom Gud bortom Gud i all oändlighet, vilket självfallet är orimligt.

Människokroppen är ju ytterst komplicerad. Kan man förklara dess uppkomst bara genom slumpmässiga naturprocesser?

— Naturprocesserna är aldrig slumpmässiga, utan det är fråga om en organisk utveckling från enkla, osammansatta delar till alltmer för-finade och sammansatta.

Och det som driver fram utveck-lingen, de ständigt förbättrade livs-formerna, det skulle vara naturligt urval i kampen för tillvaron?

— Jag är inte säker på att det är hela förklaringen. Men att de mer

ändamålsenliga formerna har stora utsikter att överleva, medan de mindre ändamålsenliga småningom försvinner, det är ju klart. Att det skulle finnas en intelligent skapare bakom alltsammans, tycker jag är en orimlig tanke. Ingenting tyder på det.

De kristna säger ju att Jesus var en gud — ibland t. o. m. Gud själv — och världens frälsare.

— Det uppfattar jag som vidske-pelse, hämtad från äldre religioner i medelhavsområdet.

Likväl är det många människor, även mycket intelligenta, som tror på detta.

— "Den snille är i ett, kan vur-ma i ett annat", sa redan Kellgren. Jag tror att traditionen här har stor betydelse. Det finns traditionella re-ligiösa föreställningar, som, fastän de är orimliga, gärna anammas av människor med en religiös benägen-het. Det ligger inte så mycket själv-ständig reflektion bakom sådana re-ligiösa ställningstaganden, utan de är mera en produkt av en bestämd miljö. I Sverige blir de religiösa för det mesta lutheraner, i Skottland blir de reformerta, i Italien katoli-ker, i Turkiet muhammedaner osv. — och ändå är de alla lika naivt övertygade om att just de har rätt.

Finns det något värde i religionen, eller betraktar ni den som onödig eller skadlig?

— Jag betraktar den nog som nå-got skadligt. Kristendomen är en olycklig parentes i människans hi-storia. Hon måste växa ifrån religio-nen. Religionen gör människan omyndig. När hon gör sig fri från tron på makter ovanför sig själv, då blir hon äntligen myndig. Män-

niskornas gemenskap bör komma i stället för en religiös livstolkning.

Hur ser ni som ateist på människan inför döden?

— Jag menar att döden är förutsättningen för en äkta livskänsla. Medvetandet om att man måste dö gör att man betraktar varje stund som man får leva som värdefull, och detta inspirerar en till att göra någonting av sitt liv. Om man kunde se fram emot en evig fortsättning, blev det rätt likgiltigt vart dagarna tog vägen. Och det evighetsperspektivet är inte mindre ödsligt än dödens visshet.

För många människor kan väl religionen innebära en styrka i livets svårigheter?

— Det förnekar jag inte. Men jag menar att den är en illusion, en önskedröm, och på något sätt är det förnedrande att hänga upp sitt liv på en lögn.

Behövs det en kamp mot kristendomen?

— Jag tror att ju mer kunskaper man får om tillvarons sammanhang, desto mer trängs de religiösa föreställningarna undan. Det där är en process som ständigt pågår i ett modernt samhälle. Själva fakta, kunskapsstoffet, talar tillräckligt starkt mot religionen.

Skall det finnas religionsundervisning i skolorna?

— Ja, det är viktigt att skolan ger kunskaper om religionens värld och att den bilden blir riktig. Läroböckerna skall inte ta ställning, utan det är materialet självt som skall påverka eleverna. Problemen läggs fram för eleverna, och sen får de försöka tränga in i dem och själva så småningom ta ställning. Läroböckerna skall hänvisa till de grundläggande religiösa urkunderna eller sakligt referera dem. Skoleleverna skall ju fostras till kritisk och självständig inställning till allting som de sysslar med — även livsåskådningsfrågor. Ungdomarna får själva avgöra om de anser att religiösa teser är hållbara eller inte.

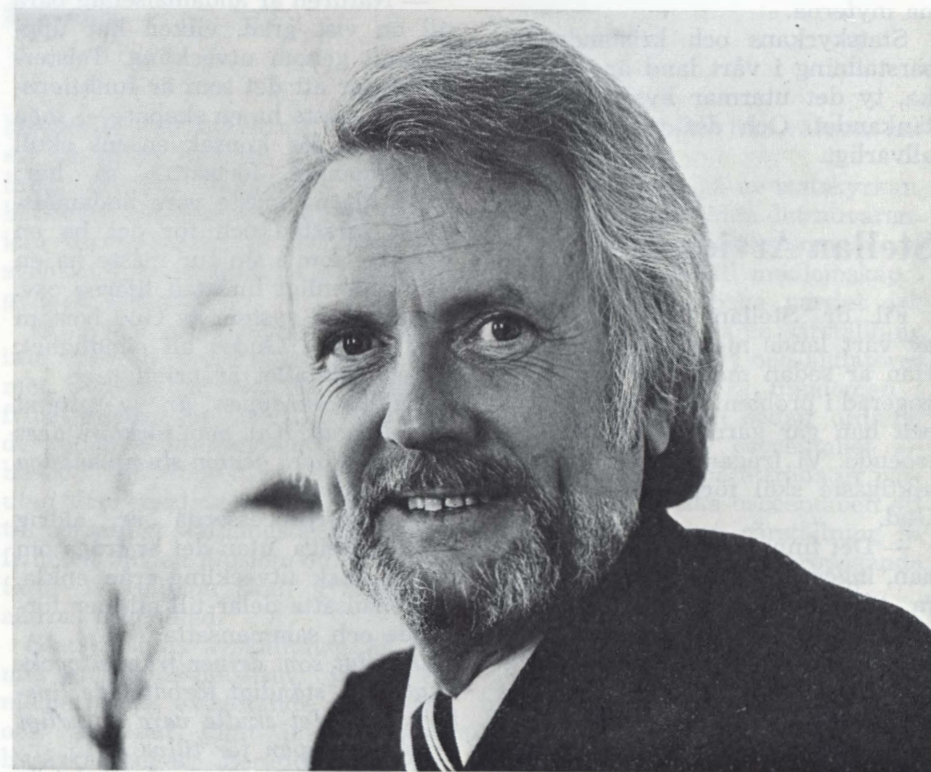
Vad säger ni om den kristna kärleksprincipen?

— Idén att man skall älska sina medmänniskor — och arbeta för andra — sympatiserar jag med. Men kärleksläran är ju mycket äldre än kristendomen. Hos de gamla grekiska filosoferna, t. ex. stoikerna, träffar man på den. Men jag vill nog hellre använda begreppet solidaritet än kärlek. Socialismen, som jag har anslutit mig till, är ju byggd kring solidaritetens idé.

Sam Lidman

Sam Lidman, utbildningssekreterare i hälso- och sjukvårdsnämnden, har växt upp i pingstmiljö. Han är son till författaren och predikanten Sven Lidman. 1957 gav han ut boken "Guds barnbarn", där han målade berättar om sin uppväxtmiljö, hur han, som han säger, blev våldtagen av en vrålbrunstig gorilla till väckelse, som med sitt svettiga famntagsdrägel skulle få honom att ge sig till Gud. I höst kommer han med en bok, som han kallat "Frankensteins Gud" och som utgör ett intensivt avståndstagande från den Gud som han en gång blev uppfostrad att tro på. Boktiteln anspelar på det fruktansvärda i den gudsbild det är fråga om. Sam Lidman säger:

— Jag har varit mycket rädd för Gud. Jag har aldrig älskat honom. Som barn och ung gick jag i rädsla för Kristi återkomst. Han som dog på korset skulle ju komma tillbaka som en tjyv om natten på himlens skyar för att rädda sina trogna, det fåtal som anammat honom — medan resten, det stora flertalet, skulle åka ner i det brinnande helvetet. Med ömsinhet hos en supermegatonbomb i nyporna kommer han tillbaka — då skall himmel och jord brinna, det blir ett ragnarök och en katastrof i kubik — en undergång utan like.

Lidman

Sam Lidman drar upp konturerna i sin personliga utvecklingshistoria:

— Jag lämnade pingströrelsen som 16-åring. Därefter lät jag värva mig som stamanställd, men senare tog jag studenten som privatist och studerade med tanken att bli statskyrkopräst. Jag arbetade en tid som assisterande sjömanspräst. Men det var under den tiden som jag förlorade min tro på Gud. Det var alldeles efter kriget, 1946—1947. Jag såg eländet ute i Europa, såg krigets verkningar och offer, och då upplevde jag att tron på en allsmäktig Gud successivt försvann hos mig. Det var en sak att bo hemma i det krigsskonade Sverige och ha det tryggt och bra — där kunde man prata om en allsmäktig, barmhärtig och nådefull Gud — men en helt annan sak var det att behålla denna idylliska tro, när man såg eländet ute i världen.

Det finns alltså ingen Gud?

— Det är människorna som skapat Gud — och inte tvärtom. "Gud" är våra föreställningar om hur Gud skall vara. Hur universum har uppkommit vet jag ingenting om — och det gör väl ingen annan heller. Jag säger inte att jag vet att det inte finns något högre väsen. Jag kan bara inte ha någon föreställning om det — jag vet inte hur det väsen, som satt igång det hela, skulle se ut. Det övergår min horisont, och därför grunnar jag inte på det. Men

den kristne guden tror jag förstås inte på. Min gudsförnekelse består just i detta att jag absolut inte tror på den Gud som statskyrkan förkunnar. Om någon annan gudsföreställning skulle kunna vara riktig, vet jag inte, och jag grunnar inte på det. I min barndom var det i min omgivning så mycket religiösa funderingar och spekulationer, så jag är nu närmast allergisk mot allt sådant. Men beträffande andra religioner så vet jag ju att t. ex. buddhismen innehåller mycket fina tankar, som åtminstone delvis ligger på ett högre plan än kristendomen.

Men sedan jag lyckats bli kvitt min barndoms tro, är jag inte intresserad av att skaffa mig någon annan religiös konfessionskostym att krypa in i — jag är inte på språng efter något att tro på. Det är många som säger till mig: jamen, Sam, hur orkar du leva i din värld utan Gud — jag brukar svara att det är väl inte fråga om vad jag orkar eller ej, utan det är bara att konstatera att om man inte tror att det finns en Gud, så får man klara sig utan den tron. Inte skall man gå och skaffa sig en Gud till varje pris, bara för att tillvaron skall förfalla litet begripligare. Tillvaron är inte särskilt begriplig — men det är inte mycket att göra åt den saken.

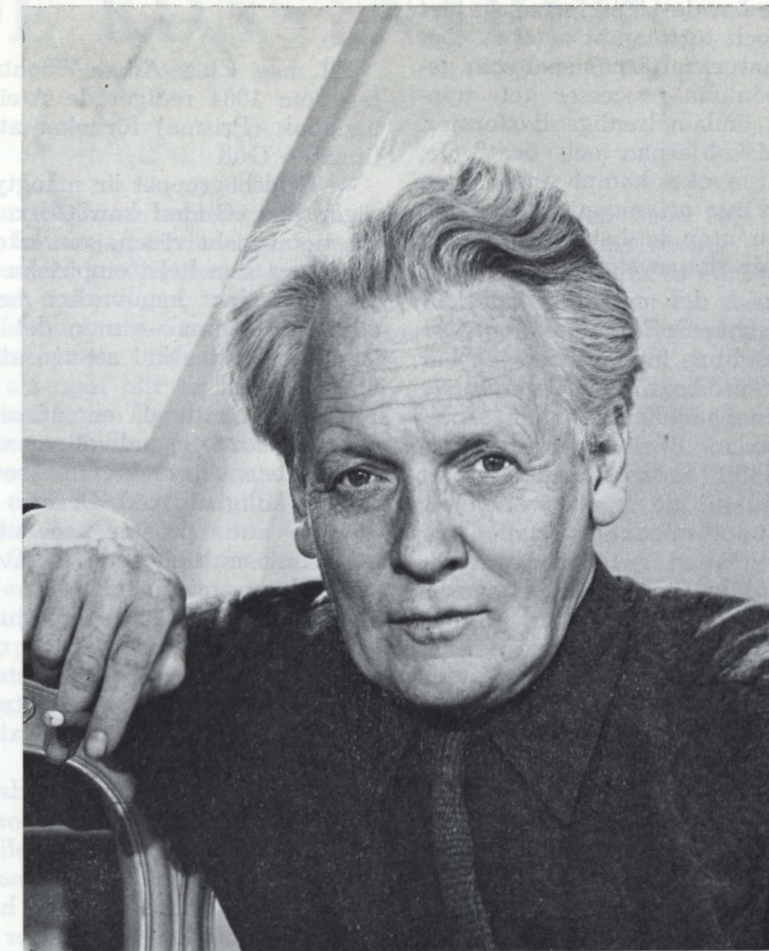
För mig är det skönt att ha blivit av med den religiösa tron. Jag förstår ju nu att jag i alla fall inte kommer till helvetet. Min stora skräck under hela min uppväxttid var att jag inte skulle komma med till himmelen, när Jesus återvände och skilde agnarna från vetet. Om det var tomt hemma, när man kom från skolan, så greps man av oro, undrade om Jesus nu hade kommit och hämtat ens föräldrar och syskon — medan man själv hade blivit lämnad kvar.

På 10-, 20- och 30-talet ansåg pingstvännerna att det i Sverige nog bara var antalet pingstvännar — cirka 25.000 personer — som skulle bli accepterade när Jesus kom på himlens skyar — resten skulle bli helvetesföda. Och fortfarande finns denna vedervärdiga helvetestro inom pingströrelsen. De pratar inte lika mycket om det som förr, men i hjärtat tror de det — och att de själva kommer till himmelen, medan andra får dra åt helvetet.

De kristna har ju en väldig mission i Sverige: predikningar i radio, TV, på offentliga platser och i sina egna lokaler; de har söndagsskolor; de har sina böcker och tidskrifter.

— Ja, detta missionerande är

Fogelström

mycket irriterande, mycket störande — och fullkomligt meningslöst. De vill pressa sin enfaldiga tro på andra — i stället för att hålla den för sig själva. Man skulle önska att man kunde stoppa dem, men i ett demokratiskt samhälle måste ju alla få gala efter sin näbb. Och jag har blivit så förföljd för min otro, så jag tänker inte förfölja några för deras tro.

Men själv säger jag: pris ske Gud för att jag blivit frälst från Gud! "Frankensteins Gud", som jag just skrivit färdig, är en omvändelseroman, fast åt andra hållet, från Gud, och det är förfärligt skönt att ha blivit frälst från honom.

Finns det något positivt i någon form av kristendom?

— Ja, om den håller sig lugn och inte stör andra. Om den tar sig uttryck som god uppfostran — så att man kan säga om den kristne att det där är en god människa. Och om man inte försöker tyrannisera sin omgivning i Guds namn.

Jesus har sagt bra saker om kärlek till nästan. Men detta finns ju också inom andra religioner. Budhisterna t. ex. har en hög etik som

innebär avståndstagande från att skada och döda andra.

För min del vill jag njuta av livet — eftersom jag tycker livet är roligt — samt leva hyfsat och snällt och inte göra andra något illa — leva och låta leva...

Per Anders Fogelström

Författaren, freds- och antivåldsförkämpan Per Anders Fogelström är agnostiker. Han har inget större engagemang i frågan om Guds existens och närstående religiösa problem. Han bara konstaterar att han saknar religiös tro, därför att han finner en sådan omöjlig.

Men talar inte livsformernas komplicerade och ändamålsenliga byggnad för att det finns en skapande intelligens bakom?

— Mig förefaller det snarare som om allt detta har byggts upp under mycket lång tid från de allra första och minsta cellerna till nutidens ytterligt sammansatta och funktionsdugliga former. Jag ser ingen ordnande hand i processen utan ett byggande av naturkrafter, där mycket

har blivit misslyckat och sorterats bort, medan de bästa formerna levte vidare och fortplantat arterna. Det är ett naturkrafternas spel som genom spontana processer gett upphov till ändamålsenliga livsformer.

Människohjärnan och ögat? Ja, de är ju mycket komplicerade, men jag tror inte att sådant kan skapas av någon, utan det har genom mängden av år skapat sig självt.

Hur gick det med Förbundet för religionsfrihet? Finns det kvar?

— Det finns fortfarande men har en mycket begränsad verksamhet. Jag lämnade själv ledningen för flera år sedan. Förbundet ville vara ett stöd för de religionslösa i vårt samhälle, dit de kunde vända sig och få upplysningar i för dem angelägna frågor. Att förbundet för en anspråkslös tillvaro är ganska naturligt — otron bygger ju inga kapell...

Statskyrkosystemet?

— Det är beklagligt att statskyrkan nu skall behållas under över-skådlig tid. Det enda man kan trösta sig med är att nästa uppgörelse måste bli mycket mindre förmånlig för kyrkan än den som stat-kyrkaberedningen nu föreslog. Intresset för kristen tro är ju sviktande. Kyrkan har sitt stöd framför allt bland äldre personer, medan de yngre åldersklasserna, som i framtiden kommer att prägla samhället, har mycket mindre intresse.

Småningom måste statskyrkan försvinna, eftersom det i längden blir ohållbart med en "statlig tro". Det är också orimligt att en bestämd religiös åskådning skall ha en privilegierad ställning. Statskyrkosystemet medför även bekymmer för en del människor, t. ex. när det gäller begravning. På mindre orter kan det vara omöjligt att ordna en hygglig borgerlig begravning, eftersom man inte får låna orgeln i kapellet osv., om man vill ha sådana ceremonier.

Vad sägs om en folkomröstning om statskyrkan?

— Det tror jag inte på. Alltför mycket dunkla föreställningar skulle spela in, om att kyrkan måste finnas för barndop, vigslar, begravningar och dylika ceremonier — samtidigt som de allra flesta ändå inte visar någon tro.

Det rimligaste vore väl att alla intresserade fick begära sitt inträde i den gemenskap som de vill tillhöra. På det sättet går det ju till i alla andra förenings- och samfundssammanhang.

C-A Wachtmeister

Fil. mag. Claes-Adam Wachtmeister, som 1964 redigerade Ateistens handbok (Prisma) förnekar att det finns en Gud.

— Gudsbegreppet är mångtydigt, säger han. Guden kan t. ex. vara ett metafysiskt väsen, som inte sätter några som helst empiriska spår, och ett sådant kan varken bevisas eller motbevisas — men det finns inga förnuftiga skäl att tro att det finns.

Man kan hitta på en massa mer eller mindre egendomliga väsen, vars existens inte kan motbevisas, men i enlighet med Occams rakkniv — entia praeter necessitatem non sunt multiplicanda — avvisar jag sådana antaganden.

Enligt kristna läror har ju den kristne guden gjort en rad under och andra ingrepp i världshistorien. Dessa händelser är ytterst otroliga, och därmed blir gudens existens osannolik.

Vad kan man säga om "gudsbevisen", t. ex. det teleologiska, som utgår från livsformernas komplicerade och ändamålsenliga byggnad?

— Inget av de där bevisen håller. Det finns ju naturföreteelser som är svåra att förklara, t. ex. livets uppkomst och människans tillblivelse, men detta betyder inte att det måste finnas någon superintelligens, som har skapat det. Det svår-förklarliga, komplicerade blir inte lättare att begripa, om man säger att Gud har gjort det.

Utvecklingen har gett upphov till oerhört komplicerade former, både i den biologiska och i den livlösa sfären. Vi vet inte hur detta riktigt skall förklaras. Men vi får fortsätta att forska efter moderna vetenskapliga principer. Och vårt vetande om världen ökar ju undan för undan.

De kristna påstår att Jesus var en gud, världens frälsare osv.

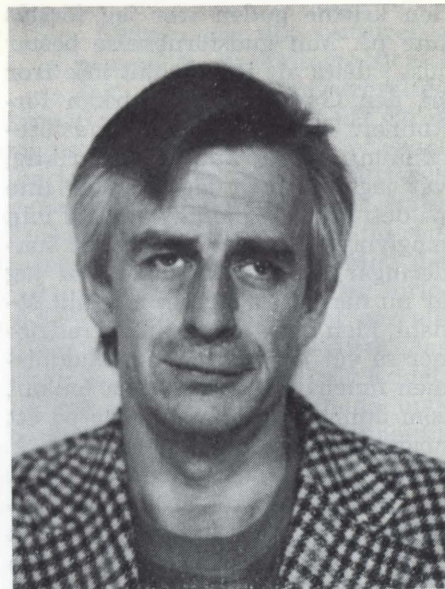
— Det där är ju gamla österländska myter. Det finns inga historiska skäl att betrakta Jesus på det sättet. Kristendomens grund är helt ovetenskaplig och verklighetsfrämmande.

Ett liv efter döden?

— Det tror jag inte på. Det finns inga vetenskapliga skäl för det.

Kan man tänka sig en kämpande ateism?

— Något slags motvikt till den religiösa förkunnelsen måste ju finnas. Men vi ateister bedriver självfallet ingen mission så som kyrkan gör. Vi går inte ut för att värva

Wachtmeister

proselyter eller bilda samfund, utan vi vill bara påpeka det underliga i religiösa föreställningar och minska vidskepelsen i största allmänhet.

Har ni något alternativ till kristen tro?

— Nej. För mig är det här bara fråga om en avsaknad av tro, eftersom jag saknar skäl att acceptera religiösa dogmer.

Ingen icke-religiös livsåskådning?

— Snarast är det min livsåskådning att jag inte har någon livsåskådning. Men det är klart att jag har bestämda värderingar.

*

Kommentar:

Som denna tidskrifts redaktör har jag alltid den — för mig — tillfredsställande möjligheten att få sista ordet. Och som min lilla slutanmärkning efter tvivlarnas uppvisning vill jag säga att jag finner rimliga — och även mindre rimliga — synpunkter hos såväl agnostiker som hos ateister och teister. Om jag skulle plocka ihop ett eget credo beträffande "Gud", skulle det innehålla delar av både troendes och tvivlars åsikter. Men mest tvivlar jag på att det inte finns någon intelligens bakom världsalltet.

SM

Clas Engström, Stellan Arvidson, Sam Lidman och Per Anders Fogelström har fotograferats av LÜTFI ÖZKÖK.

MEDITERANDE KONSTNÄRER

Det finns en liten grupp konstnärer som kallar sig *transcendental artists of Sweden*. I början av året ställde de ut på Galleri Callisto i Gamla stan, Stockholm. Det var Bertil Arkrans, Bengt Collmar, Bengt Karlsson, Curt Källman och Catharina Köhler. Någon enhetlig stil eller något gemensamt konstnärligt budskap har inte gruppen. Det gemensamma är att de mediterar enligt Maharishi Mahesh Yogis metod.

I sitt *manifest*, som är riktat till dem som älskar Livet och Konsten, säger de att Konstens Rike har varit svårt att erövra, eftersom det inte funnits något systematiskt sätt att utveckla den kreativa, skapande, intelligensen hos människan. Men nu är tiden inne att doppa penseln i sällhetens färger och i konsten ropa ut att ljuset är pånyttfött och att det är lätt för varje konstnär i hela världen att bli Kung i Konstens Rike.

Maharishi Mahesh Yogi, introduktören av "transcendental meditation" i västerlandet, betecknas som grundaren av vetenskapen om den kreativa intelligensen. Manifestet citerar honom:

"En konstnär måste vara en människa med hjärta och förstånd i fullhet utvecklade: med ett fullt utvecklat hjärta kommer hans liv att slå ut i fullkomning, och med förståndet fullt utvecklat när han harmoni med hela omvärlden — sådan bör kvaliteten i hans konst vara. Konstverket skall vittna om liv, blomma ut i liv, utstråla liv.

En människa bör leva i god harmoni med sig själv och med hela sin omgivning — och det bör även en konstnär göra. Då blir hans konst än mer fulländad, den blir levande och uttrycker det eviga."

SM, som inte är någon konstkännare, fäste sig vid utställningen i Gamla stan mest vid några väl utförda kosmiskt-mystiska visioner av Bertil Arkrans samt vid Curt Källmans målningar med motivet "salighetens ö". I kraftig kolorit och med prägel av manlighet och öm poesi uttrycker Källman kärlekens lycka. Han vill skildra den sällhet som ligger i mannens och kvinnans gemenskap.

Curt Källman berättar:

— Innan jag började med transcendental meditation, fanns det mycket spänningar, negationer och problem hos mig, som hämmade mitt konstskapande. Meditationen gör inte att man blir en mer begåvad konstnär, men den tar bort en del hindrande faktorer, så att man får större frihet att uttrycka sig, och man utvecklas snabbare. Så har jag upplevt det.

— Sedan jag börjat meditera, har jag erfarit en förändring i mitt konstutövande. Tidigare var det mest personliga bekymmer och destruktiva ting, som jag samlade mig kring. Genom meditationen kommer man ur det där och når fram till

större kunskap både om sig själv och om konstens väsen.

— Ett konstverk är ett stycke liv. Det kan antingen vara destruktivt, fyllt av dåliga värderingar, eller också positivt, fyllt av uppbyggande idéer. Genom meditationen förändras konsten så att den får ett mer positivt innehåll.

Och liksom konsten förbättras genom meditationen, så kan väl även samhället göras bättre?

— Ja, utan tvekan. För att det överhuvud skall kunna bli någon verklig kultur här i landet — det är det ju inte nu — så är *alla* positiva, personlighetsutvecklande impulser av värde, såsom t. ex. transcendental meditation.

Curt Källman: Salighetens ö.

BUDDHISM I SVERIGE

Några anteckningar av Thomas K:son Hultberg

Österländskt tänkande har i flera årtionden utövat en stark dragningskraft på många svenskar, som intresserar sig för livsåskådningsfrågor. På 20-talet kunde offentliga föredrag om buddhismen dra fulla hus. Som exempel kan nämnas den indiske skalden och nobelpristagaren Rabindranath Tagores föreläsning över Buddha och buddhismen i Auditorium i Stockholm den 28 maj 1921. Månaden innan hade den norske kinamissionären professor K. L. Reichelt i samma stad hållit ett föredrag om "den högre buddhismen i Kina". Därvid hade han tillfälle att notera denna religions framgångar i Europa. Då Reichelt i november 1925 åter gästade vårt land, fick han frågan om bildade kristna är tillgängliga för element ur buddhismen. Han besvarade frågan jakande. De icke-kristna religionerna, och av dessa särskilt vissa former i Ostasien, ansåg han innehålla utomordentligt värdefullt material, som skulle verka i hög grad befruktande på tänkesätt och världsåskådning bland bildade, västerländska kristna. Han påpekade även att den stora bildade allmänheten vid den tiden var starkt intresserad av religionsfilosofiska och religionspsykologiska frågor.

Vintern 1922 höll den kända svenska agitatorn Kata Dalström tre föredrag om "brahmaismen, buddhismen och teosofin". Dessa publicerades året därpå, författarinnans dödsår, och kan på visst sätt sägas utgöra hennes andliga testamente. Det andra föredraget i serien, benämnt Utdrag ur Indiens heliga skrifter, avslutade hon med följande ord:

"För mig är huvudsaken att få ut tankarna till människorna om att det givs ett andligt liv — som står i oavbruten kontakt med vår fysiska kropp — som blott är det verktyg vi arbeta med och att såväl Brahmaismen-Buddhismen, som Teosofin... alla sträva mot ett och samma mål: Framskapandet av ett hela jorden omfattande kunskapsideal — och att vi, för att

nå dithän måste hos människorna väcka förståelse för och kunskap om de oerhörda utvecklingsmöjligheter som ligga dolda inom oss — och att Reinkarnationen ger lugn trygghet under utvecklingsarbetet och att Karma-lagen, Lagen om Orsak och verkan, är gemensam för oss alla — och omutligt rättvis. Vad människan sår det skall hon ock uppskåra.

Och att vi med samfälliga krafter tar upp kampen mot materialismen och mot "Vulgärkristendomen" antingen den kommer i form av en för utvecklade människor oantaglig dogmatik — eller i form av de på låg andlig nivå stående frikyrkliga rörelserna.

Samt med all kraft bemödar oss om att lära känna de oerhörda psykiska kraftkällor, som stå till vårt förfogande."

Ofta sysselsatt med problemet att kunna vara både socialist och kristen betraktade sig Kata Dalström mot slutet av sitt liv som buddhist.

Då Baltiska förlaget i Malmö 1928 började utge en populärvetenskaplig serie till lågt pris, kom som första nummer en svensk översättning av Edvard Lehmanns bekanta bok Buddha. Förlaget vände sig till den breda publiken, till dem som inte hade råd att köpa nyskriven litteratur. I en mycket positiv recension i Nya Dagligt Allehanda önskade Knut Hagberg boken all framgång på marknaden. Under rubriken Buddha och Västerlandet skrev han följande:

"En bok om Buddha, det är litet svårt att tänka sig den som en folkbok i vårt moderna Sverige, som ju icke brukar räknas till samtidens strängast andligt sinnade nationer.

Men vad man icke vågar tro, må det likväl vara tillåtet att önska, och till vad man vill önska hör, att denna bok om Buddha måtte bli läst jämväl av andra än de högt bildade. Icke endast därför att Edvard

En buddhistisk högtid firas i Sverige. T. h. Amita Nisatta.

Lehmanns Buddha-bok, liksom nästan alla arbeten av denne både lärde och kloke danske författare, är en human insiktsfull och iderik bok, utan också därför att dess ämne hör till dem, som icke kunna förlora sin aktualitet. Gotama Buddha, denne hindu som levde för två och ett halvt årtusende sedan, är nämligen något annat än en skugga ur det förflutna, en stor religionsstiftare, som givit Asien ett nytt skaplynne. Oberörd av avståndet i tid och rum kan han i dag tala till alla, som över huvud bekajats med något själs-liv, på ett sätt som mycket få andra. Till en vanlig lekman i Sverige har han något att säga, som rör hans innersta. En bok om Buddha, och en bok så väl-skriven och vederhäftig som Edvard Lehmanns, är något vida mer än en intressant historisk lektyr. Lyckas den i sitt uppsåt att ge en klar föreställning om den äldsta buddhismens grundtankar, ger den också läsaren kunskap om något av det djupa och visaste som blivit tänkt och sagt om livet och människorna. Den är då även, för att använda en eufemism, värd att läsas i andra kretsar än de lärda."

Knut Hagberg kan säkert anses uttrycka en inställning som många hos den mer bildade allmänheten hyste och alltjämt hyser. Mot slutet av artikeln säger recensenten att Buddha inte kan ge Västerlandet en ny religion. Men, tillägger han, han kan tala till oss som en vis och erfaren, på en gång mild och sträng moralist. De som begränsar sin vetgirighet till de rent mänskliga problemen, kommer att i de buddhistiska skrifterna finna eviga lagar för mänsklig karaktärsdaning och samexistens.

Några år senare, i januari 1932, talade professor Bernhard Karlgrén i Stockholms handelshögskola om "Buddhas frälsningsväg och de östasiatiska folken". Publikstillströmningen var vid det tillfället så stor att lika många fick avvisas som beredas plats.

Exemplen på intresse för buddhismen under den ifrågavarande tiden kan mångfaldigas, men det sagda får vara tillräckligt för att belysa tendensen.

Efter världskrigen

Efterkrigstidens utveckling av buddhism i Sverige bör ses mot bakgrund av de nutida buddhistiska förnyelsesträvandena. Alltsedan mitten av 1800-talet har denna tendens varit märkbar och med tiden alltmer förstärkt. Vid sekelskiftet var rörelsen i full gång i nästan alla asiatiska länder, och sedan andra världskrigets slut har den fått sin slutliga utformning. Utvecklingen gick tämligen likartat i theravada- och mahayana-länderna, och av betydelse för hela den buddhistiska världen står tvenne faktorer, dels att förnyelserörelsen överallt utlöstes av en påtryckning från Väst, dels att buddhismen, trots stagnationen den hamnat i, besatt nog med livskraft för att kunna uppta impulsen till förnyelse. Därmed visade sig Buddha Dhamma som en alltjämt levande världsreligion.

Moderniseringsförloppet inom buddhismen har tagit sig något skilda vägar i olika länder och kultur-områden. Dock är bestämda motiv och tendenser överallt skönjbara, t. ex. en humanistisk och rationaliserande riktning, kritiska reformförsök, sociala aktiviteter och ett förstärkt lekmannainflytande. Vidare finner man undervisningsprogram baserade på moderna psykologiska och pedagogiska resultat samt organisatoriska enhetssträvanden. Av dessa senare har vårt lands buddhister särskilt berörts av den buddhis-

tiska världsorganisation som bildades i Kandy på Ceylon 1950. Under namnet World Fellowship of Buddhists (WFB) vill den vara ett övergripande och samlande organ för alla världens buddhister.

Dess mål skall vara att "bland medlemmarna befrämja strikt iakttagande och efterlevnad av Buddhas lära, säkra enhet, solidaritet och brödraskap bland buddhister, sprida kännedom om Buddhas sublima lära, organisera och leda hjälpverksamhet på det sociala området liksom inom undervisningsväsende, kulturellt och humanitärt arbete, arbeta för att säkra fred och harmoni mellan människor och lycka för alla varelser samt samarbeta med andra organisationer med samma mål".

Buddhismens vänner

I början av 1953 begav sig det svenska konstnärsparet Karl-Henrik och Ingrid Wagner till Indien. De reste dels för att studera indisk konst, dels för att besöka det för sin hälsa berömda Hunza-folket, som de båda såsom vegetarianer var intresserade av. Men de båda nordborna reste även för att studera den religion som de redan bekände sig till, nämligen buddhismen. Efter ett år övergick de officiellt till Buddha Dhamma i Nepal.

Sedermera kände båda att de helt ville gå självutplåningens väg. Skärtorsdagen 1955 vigdes fru Wagner till nunna på livstid i Ananda Kutis tempel på Swayambhus heliga berg i Nepal. Händelsen har fångslande skildrats av ett ögonvittne, nämligen Karl-Henrik Wagner, som sedermera kom att gå samma väg. Under invigningsceremonin höll chefsmunken ett enkelt tal. Han talade om att den nya nunnan skulle fara till fjärran land, där hon inte hade några buddhistiska vänner, där hon stod ensam bland människor med annan tro. Han gav den nyvordna nunnan ett nytt namn — Amita (tonvikten på första a; andra a långt) den gränslösa — för hon skulle vara utan alla band och inte känna någon gräns mellan levande väsen av något slag. Hon skulle leva sitt liv så exemplariskt som det var möjligt på denna jord.

Därmed hade Sverige och även Västerlandet fått sin första buddhistnunn. I juli 1955 återkom syster Amita till sin lilla lägenhet på Söder i Stockholm. I en intervju vid hemkomsten yttrade hon, att hon

inte ville påtvinga någon en ny lära. Men för den som så önskade, kunde hon berätta om den väg Buddha visat ur lidandet. Så småningom samlades kring nunnan en grupp buddhistiskt intresserade personer, som benämnde sig Buddhismens vänner.

Sin egen väg till anagarika (kan, fastän något oriktigt, översättas med munk) har Karl-Henrik Wagner skildrat i en artikel införd i Stockholms-Tidningen 1956. Där återger han även Amita Nisattas möte med Sverige, så som hon beskrivit det i ett brev till sin f. d. make. Hennes första brev berättar om ett folk, som lätit sin inre frid ätas av oförnöjsamhetens odjur, som besinningslöst jagar efter höjd levnadsstandard och som dansar kring guldkalven. Syster Amita säger att Sverige förändrats mycket på de två år hon varit borta och att folkets strävan förskjutits betydligt hän mot materialismen.

I ett tal till sina elever på själva invigningsdagen yttrade Wagner bl. a. följande:

"När fru Wagner rakade sitt huvud för att ta den gula roben (munk- eller nunnedräkten) trodde hon, att detta hennes steg skulle uppfattas som tecken på inre förvandling, en privat och personlig handling, som ingenting hade att göra med yttervärlden och samhället. Men redan vid de första stegen på hemlandet Sveriges jord kom hon underfund med, att hela hennes land chockerades av denna hennes handling, som i Asien möttes med vördnad och hälsats som ett tecken på inre mognad. I det fria Asien, där många religioner existerar sida vid sida, är ett religionsbyte en personlig, inre angelägenhet och även de, som övergått till kristendomen, respekteras överallt. I Europa, där den kristna kyrkan sedan gammalt tilltvingat sig ett auktoritativt religionsmonopol och undertryckt alla andra religioners existens, betraktas ett religionsbyte som en offentlig, nära nog brottslig angelägenhet."

Amita Nisatta skrev även att det kändes svårt att komma från ett meditativt land till ett "ociviliserat" Sverige, där diskussionen kretsade kring hennes person i stället för kring hennes sak.

På fullmånadagen fem månader efter sin frus invigning mottog alltså även Karl-Henrik Wagner den gula munkklädnaden och tilldelades

av munkkonventet namnet Sugata, den som funnit den rätta vägen. Amritananda Mahathera, Sugatas guru, klippte en hårtofs från den nye munkens huvud och rakade honom själv inför den andäktiga församlingen.

I mars 1956 återvände Anagarika Sugata till Sverige med uppgift att överta syster Amitas verksamhet i Stockholm. Under de åtta månader hon varit i Sverige, hade hon verkat för sin tro genom att "inte verka", som regeln lyder. Hon hade inte talar på torgen, men hennes telefon hade ringt flitigt, och varje dag hade någon uppsökt henne för religiösa samtal.

När Burmas dåvarande premiärminister U Nu besökte Stockholm i början av 1956, uttryckte han sin beundran över att Amita Nisatta orkade verka ensam i Sverige och inbjöd henne att studera vid något burmansk kloster. Syster Amita accepterade invitationen och flög i maj 1956 till Rangoon. Hon skrevs in vid ett buddhistiskt universitet samt studerade i ett burmansk kloster.

Anagarika Sugata avslöjade sina framtidsplaner vid en intervju som gavs i Dagens Nyheter ett par månader efter hans hemkomst. Han ansåg därvid att på grund av det spända världsläget ett behov av Buddha Dhamma förelåg i världen. Buddhisterna vore kall, klar och nykter, mer filosofi än religion. Den innehöll inga berättelser om under, utan stämde väl överens med vetenskapens senaste framsteg på alla områden. Man försökte inte massfråsa världen, utan föredrog kvalitet framför kvantitet. Angarika Sugata avslutade intervjun med mottot: "Må lycka och välgång beskåras alla varelser."

Vid sin återkomst till Stockholm efter asienresan 1956—1957 upptog Amita Nisatta sin tidigare verksamhet. Hon gav föreläsningar och startade kurser, vilka sedan dess med vissa avbrott pågått regelbundet en dag i veckan. Därtill omorganisera hon Buddhismens vänner så att gruppen fick — som hon uttryckt det — ett annat, mer klart buddhistiskt arbetssätt.

Amita Nisatta och Anagarika Sugata, numera bosatt i Norge, har på mångahanda sätt spritt kännedom om buddhismen i vårt land. Sedan 1970 ger hon för medlemmar flera parallella kurser, dels i Kinesiska tempelrummet på Statens etnografiska museum, dels i Eriksdalsgatan 28 i Stockholm. Kurserna omfattar koncentrationsövningar och studier i buddhistisk livssyn. För andra än

Marcel Sirander tillsammans med buddhistmunken Piyadassi Thera under den senares besök i Sverige.

medlemmar har olika informationskurser och föredrag givits i Buddhismens vänners regi på framför allt skolor.

Buddhismen i västra Sverige

"Dagens ungdom vill ha frihet. Den törstar efter befrielse men tar avstånd från dogmer." Med de orden inledde den franskfödde fotografen Marcel Sirander ett samtal med författaren hösten 1970. Sirander står som ordförande för det 1969 bildade Svenska buddhistiska samfundet med sekretariat i Göteborg. Om sig själv berättar Sirander att hon kom till Sverige 1948 efter omfattande resor i Asien. Därvid hade han på 1930-talet vistats fem år i ett kinesiskt buddhistkloster. Redan tidigt blev han bekant med den ceylonesiske buddhistmunken Narada Mahathera. 1954 inbjöds denne till Sverige, och på förslag från honom bildades ett buddhistiskt samfund, en föregångare till Svenska buddhistiska samfundet. Man träffades i Göteborg och Alingsås, där Sirander då var bosatt. Till mötena kom i genomsnitt 10—15 personer, och man räknade till gruppen omkring 25 sympatisörer.

Så småningom engagerades i gruppen en buddhistiskt intresserad svensk vid namn Erling Johannessson. Denne hade under en jordenruntresa för första gången mött buddhismen i verkligheten, vilket ledde till en total omvärdering av densamma. Han blev hängivet intresserad av Buddha Dhamma och tog vid hemkomsten kontakt med svenska buddhister, däribland Amita Nisatta och Anagarika Sugata. Johannessson tog 1958 initiativet till den första svenska buddhistiska tidskriften, Bodhi, som i början framställdes

sprituduplicerad i 100—130 exemplar.

År 1957 intervjuades Marcel Sirander flitigt av pressen. Därvid yttrade han vid flera tillfällen att det företrädesvis är unga människor som intresserar sig för Buddhas lära. Dagens ungdom söker i allt större utsträckning den inre lyckan. Vi lever i dag i en värld full av abstraktioner och många av oss är kanske inte medvetna om det. Vi kan märka reaktioner mot abstraktioner främst från den intellektuella ungdomen, menade Sirander. Han pekade på buddhismens strävan att återföra oss till det verkliga livet genom att få oss att stå i ständig kontakt med livet.

*

Ordförande i Sällskapet för buddhistisk information (SBI) är Amita Nisatta, Ringvägen 107 B, 116 60 Stockholm. Som sekreterare arbetar Gunnar Vinita Gällmo, c/o Långström, Nybrogatan 72, 114 41 Stockholm. SBI utger tidskriften Bodhi, som utkommer fyra gånger per år.

Den som av personligt intresse vill tränga in i den buddhistiska läran genom kurser, privat undervisning och buddhistisk samvaro, kan ta kontakt med Buddhismens vänner, c/o Amita Nisatta, tel. 08/43 53 61. (Avläggare till Buddhismens vänner finns f. n. i Uppsala och Malmö.)

Ordförande i Svenska buddhistiska samfundet (SBS) är Marcel Sirander, och Erling Johannessson, Pl 4031, 452 00 Strömstad, är redaktör för tidskriften Buddhist-Bulletin, som är organ för SBS.

Artikelförfattaren, Thomas K:son Hultberg, Uppsala, är religionshistoriker. Hans lic.avhandling behandlar några icke kristna religioner i 1900-talets Sverige, nämligen hinduismen, buddhismen, islam och baha'i. För närvarande arbetar han på en doktorsavhandling om buddhismen i Norden.

DHANIYA SUTTA

Följande text ur den buddhistiska Palikanon (Tipitaka), Suttapitaka, Khuddaka Nikaya, Sutta Nipata nr 2 åskådliggör Buddhas suveräna upphöjdhed över sinnevärldens lockelser och växlingar och hans frihet från passioner och behov.

När Buddha säger att utsläckt är elden, menar han lidelsernas eld. Han tar genomgående upp koherden Dhaniyas bokstavligt menade ord och ger dem en symboliskt fördjupad innebörd. När han talar om att ha nått andra stranden och att den hindrande strömmen har avlägsnats, avser han ett tillstånd bortom alla önsksningar, där återfödelsens hjul inte längre snurrar. På samma sätt har texten i övrigt en symbolisk innebörd.

Buddha är fri. Alla behov och lidelser — och därmed också allt ont — har han utrotat i sitt sinne. Detta betyder inte att han lever utan händelser, men han är inte med sitt sinne fäst vid något i den sinnliga världen, inte heller vid människovarat självt.

*

1. "Jag är den som kokar riset, jag är den som mjölkar" — så sade koherden Dhaniya — "jag bor bland mina jämlikar nära Mahiflodens stränder. Täckt är hyddan, tänd är elden, så om du vill — regna, moln!"
2. "Jag är den som är utan vrede, jag är den vars hårdhet har försvunnit" — så sade den Upphöjde — "jag bor en enda natt nära Mahiflodens stränder. Utan tak är hyddan, utsläckt är elden¹, så om du vill — regna, moln!"
3. "Bromsar och mygg finns inte här" — så sade koherden Dhaniya — "på marsklandets grässlutningar strövar boskapen. De lär också uthärda det regn som kommer, så om du vill — regna, moln!"
4. "Sammanbunden var flotten och väl sammansatt"² — så sade den Upphöjde — "jag har kommit över och nått andra stranden, den hindrande strömmen har avlägsnats. Något behov av den flotten

finns inte, så om du vill — regna, moln!"

5. "Min herdinna är trogen³ och inte lysten"⁴ — så sade koherden Dhaniya — "det har länge varit behagligt att leva tillsammans med henne. Om henne hör jag inte något ont, så om du vill — regna, moln!"
6. "Mitt sinne är uppmärksam och frigjort" — så sade den Upphöjde — "det har länge varit tränat och vältämt. Hos mig finns inte något ont, så om du vill — regna, moln!"
7. "Jag försörjer mig som min egen tjänare" — så sade koherden Dhaniya — "och mina söner är lika mig och vid god hälsa. Om dem hör jag inte något ont, så om du vill — regna, moln!"
8. "Jag är inte lejd av någon" — så sade den Upphöjde — "med det jag förtjänat strövar jag omkring i hela världen. Något behov av daglön finns inte, så om du vill — regna, moln!"
9. "Här finns det kor, här finns det dikalvar" — så sade koherden Dhaniya — "dräktiga kor och kvigor finns det också. En ledartjur finns det, som är kornas herre, så om du vill — regna, moln!"
10. "Här finns det inga kor, här finns det inga dikalvar" — så sade den Upphöjde — "dräktiga kor och kvigor finns det inte heller. Någon ledartjur som är kornas herre finns det inte heller här, så om du vill — regna, moln!"
11. "Pålarna är nedgrävda och rubbas inte så lätt" — så sade koherden Dhaniya — "jag har tvinnat nya, välformade rep av starrgräs. Dem kan kalvarna verkligen inte slita av, så om du vill — regna, moln!"
12. "Liksom en tjur har slitit sönder banden" — så sade den Upphöjde — "liksom en elefant har sprängt slingerväxten,

så kommer jag inte på nytt till någon livsmoder, så om du vill — regna, moln!"

13. Just i detta ögonblick regnade det stora molnet, och fyllde både sankmark och torrmark. Då han hade hört molnets regn uttalade Dhaniya denna önskan:
14. "Det är i sanning ingen obetydlig vinst för oss, att vi har sett den Upphöjde. Som vår tillflykt närmar vi oss dig, klarsynte. Må du vara vår lärare, store vise.
15. Min herdinna och jag är uppmärksamma, hos den Välgångne vill vi leva ett heligt liv⁵, hunna bortom födelse och död sedan vi gjort slut på lidandet⁶!"
16. "Åt sina söner gläder sig den som har söner" — så sade Mara, den Onde — "åt sin boskap gläder sig på samma sätt den som har boskap. Fasthängandet⁷ är i sanning människans glädje, ty inte gläder sig den som är fri från fasthängande."
17. "Över sina söner sörjer den som har söner" — så sade den Upphöjde — "över sin boskap sörjer på samma sätt den som har boskap. Fasthängandet är i sanning människans sorg, ty inte sörjer den som är fri från fasthängande."

¹ Lidelsernas eld.

² Eller "sammanbunden är bädden och väl beredd" etc. Paliordet *bhisi* kan betyda både "bädd" (som sanskrit *brsi*) eller flotte (endast i pali).

³ *Assava*, "lojal", "trogen", "hörsam", "lydig", "uppmärksam".

⁴ *Alola*, "inte lysten", "inte distraherad av begär".

⁵ Pali *brahmacariya*, sanskrit *brahmacaryam*, "religiöst liv", "heligt liv". Begreppet innefattar celibat och överhuvudtaget en uppriktig strävan att frigöra sig från behov av sinnens njutningar.

⁶ *Dukkha/dukkha*. Se not 15 till Kalama Sutta, Sökaren nr 7/72.

⁷ Som ger upphov till återfödelse.

Översättning och noter av Upasaka Vinita (Gunnar Gällmo).

Några glimtar av

GUNDE JOHANSSON

Gunde Johansson är populär vismakare och sångare-selman. Han har satt musik till flera dikter av Dan Andersson och Nils Ferlin och även skrivit många egna visor, såsom "Knotige bröder" och "Du bortkomne broder", men den tidigast bekanta var väl den komiska "Torparvisan". Snart kommer han med en verssamling på Zindermans.

Mest är han igenkänd av allmänheten som munter värmlänning, trubadur och historieberättare. Men han är också — liksom Dan Andersson — en allvarsman och spejare mot livsgåtorna. Detta visas bl. a. av att han för närvarande studerar religionshistoria vid Stockholms universitet.

Vi samtalar.

Han kommer in på kärleken...

— Ibsen sa en gång om Per Gynt att när han var sig själv nog, då var han olycklig, "besatt av trollden", han fungerade inte i samverkan i världen. Men när han upptäckte kärlekens möjlighet, blev han sig själv. Då blev han den sten i byggnadsverket som hade funnit sin plats.

Kärlek är medlet för människorna att nå samstämmighet och harmoni, säger Gunde. Det är att samarbeta i stället för att slå ut varandra — vilket också är socialismens idé. Kärlek är en kraft. Det är också ren logik — den enda fungerande principen för samvaro.

— Dan Andersson och Nils Ferlin var ju medvetna om att mörkret, som vilar över världen, det har vi alla inom oss. — Därför är en riktig protestvisa en dikt som även angriper det egna jaget, den mänskliga fördunklingen av sanningen.

Gunde Johansson hör inte hemma i något religiöst samfund. Men Kristus har ändå betydelse för honom — så som Kristus kan ha betydelse för många nutidsmänniskor, även om de inte precis kallar sig kristna.

— Kristus var ju inte märkvärdig på grund av någon vetenskaplig kunskap. Men han såg positivt på människorna, trodde på godheten, även hos de lägst ansedda. Han var på något sätt som en spegel, där hans omgivning anade sina egna möjligheter. Teologin — dogmerna

— är ju något som utvecklats senare, som en tolkning av Jesu person och mission. Den fanns inte hos honom själv.

Gunde har ägnat sig mycket åt Dan Andersson, som ju var en djupt allvarlig person, intresserad av religion och mystik. Via Dan Andersson-intresset har Gunde kommit in på indisk religion, mystik och övernaturliga — d v s parapsykologiska — händelser.

— När indiska vise och sökare har sökt sanningen, sökt det gudomliga ljuset, har vissa s. k. parapsykologiska fenomen uppträtt genom deras meditation och koncentration. Men dessa människor avstod från att göra väsen av fenomenen, eftersom de betraktade det som syndigt högmod att visa upp dem. Men en del föll ändå för det. De blev fakirer och reste runt och visade sina konster i olika länder. Det kunde vara fråga om suggestion, så att de fick folk att se någonting som inte fanns, eller de kunde kanske verkligen påverka materiella ting med tanken.

Någon grubblare över religiösa problem är väl inte Gunde Johans-

son. Men han har det inom sig — känslan för livets mystik och djup.

— Jag har ju sysslat mycket med poesi och diktning. Diktare och andra konstnärer ger ofta glimtar av mystiska och ibland övernaturliga sammanhang. Fridegård, som jag kände väl, var en sådan person med sinne för det övernaturliga. Han blev ju spiritualist och övertygad om att ha fått kontakt med sin avlidne far genom medier. Men han var också kritisk och oroad över att det förekom bluff på seanser. Han menade att det var svårt att hitta det äkta.

Gunde Johansson har för sin del inga seansupplevelser. Han har bara läst om det.

— Det är möjligt att man verkligen kan komma i kontakt med s. k. andar genom medier. Jag vet inte. Men man kan fråga sig vad det skall tjäna till. Kommer man någon vart på den vägen? Och kan det inte vara farligt att syssla för mycket med det övernaturliga och sugas upp i dess sfär?

Vi kommer in på frågan om vidskepelsen.

— I samband med parapsykologiska företeelser talas det om vidskepelse och bristande verklighetssinne. Men här har ju vetenskapen varit vidskeplig, ty att vända ryggen till fenomenen och förklara dem som vidskepelse är ju inte vetenskapligt utan en övertro på den materialistiska synen på verkligheten. En sann vetenskapsman vänder sig till tingen och undersöker dem.

Tror Gunde på "Gud"?

Han har inget till övers för ateism, och han vecklar in sig i utredningar om varför slumpen inte kan vara universums skapare.

Vi lever alla i en större verklighet, menar han, en verklighet som vi inte egentligen känner till något om.

— Enligt den indiska filosofin så är du Gud, du är en del av allt, vi är alla celler i en väldig gudomlig enhet, där alla delar hänger samman med och är beroende av varandra.

Gunde kommer in på personligheter som Johan av Korset, den heliga Theresa, mästare Eckhart, Kristus, Konfucius och Buddha. Han menar att de stora religiösa personligheterna och de stora diktarna har varit liksom katalysatorer för människans utveckling. De har med sina tankar och diktskapelser underlättat den andliga utvecklingsprocessen, fått oss att tro på det goda hos människan, fört fram kärlekstanken.

— Människornas sinne måste förändras. Vi kan ju sätta etiken i system, t. ex. låta alla åldringar få vård på ålderdomshem. Men om detta innebär att vi låter samhället överta samvetet hos den enskilda människan, då blir ju de gamla isolerade och ensamma på sina hem.

Gunde har ofta sjungit på ålderdomshem och har illa berörts av den ensamhet som många av de gamla lever i.

— De samhälleliga hjälpformer får inte ge oss den falska känslan att vi nu har gjort allting. Vi måste ha medmänskligheten levande inom oss.

HEALING!

F. S. Lind

dipl. massör o. sjukgymnast

Klostergatan 31

Örebro

Ring för tidsbeställning
019/11 33 79. Välkomna!

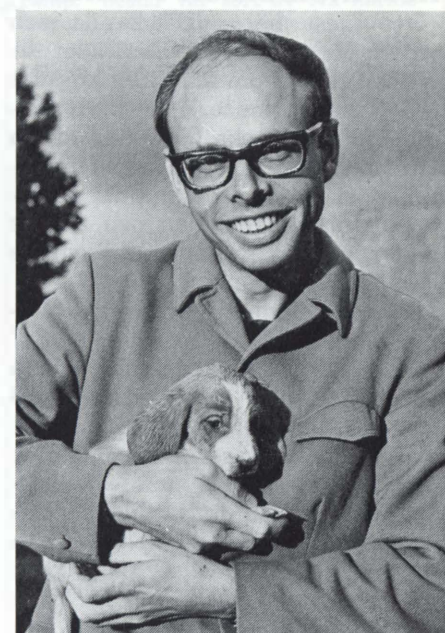
OM VÅDAN AV ATT SKRIVA BÖCKER OCH BLI KÄND

"Liv efter döden?" kom ut på tyska i höstas. Strax efter utgivningen blev jag kontaktad av fyra eller fem olika nyhetsbyråer och tidningar dels i Sverige, dels i Tyskland, som alla hade samma fråga: Var det sant att jag hade gjort försök med att väga själen? Det var inte sant... däremot beskriver jag i boken ett försök som gjordes omkring 1907 av en amerikan vid namn Duncan MacDougall. Han lät döende människor ligga på en stor våg med säng och allt och fann att kroppen under livets sista timmar minskade ett visst antal gram per timme. Men i dödsögonblicket uppmättes en plötslig viktnedgång, i ett fall 21 gram, som han inte kunde förklara fysiskt. Jag noterar att dessa försök sedan tycks ha blivit bortglömda, och att det nog skulle ha intresse att göra om dem.

T. o. m. den medicinske reportern på Sydsvenska Dagbladet (som när boken var ny i Sverige inte ville införa en recension, skriven av en nuvarande professor i parapsykologi) ringde upp och undrade vad det var för en intressant bok jag hade gett ut på tyska.

En holländsk läkare skrev och berättade att han hade läst i en lokal-tidning att jag hade vägt själen. Han hade dock varit klok nog att också se efter i boken...

I januari ringde en fransk veckotidning och undrade om de fick komma till Lund för en intervju. En ung reporter och en äldre fotograf anlände och räckte fram ett urklipp ur den stora franska veckotidningen Paris Match, som talar om att den svenske psykiatern Nils Jakobson påstår sig ha vetenskapligt visat den mänskliga själens existens. På ett sjukhus i Stockholm har han vägt döende människor... osv. Reportern blev mycket besviken när jag måste dementera hela historien, men när han nu hade rest till Lund så gjorde han ändå en intervju. Fotografen blixtrade, och jag lovades att få ett nummer av tidningen när artikeln kom in. Det fick jag aldrig, men däremot har franska brev börjat droppa in i brevlådan, med underliga adresser. Brevskrivarna hänvisar till artikeln i tidningen och vill korrespondera om psykiska fenomen. Tydligt har fotografen ta-

Nils-Olof Jacobson.

(Foto: Dolly Lindén)

git någon bra bild, för samtliga brev hittills är från fransyskor... Tyvärr är min franska helt oduglig för brev-växling.

Till sjukhuset, där jag arbetar, kom två grant frankerade, rekommenderade konvolut från Mexiko. De visade sig innehålla samma brev i original och kopia. Brevskrivaren säger sig vara mycket intresserad av mina "senaste experiment", vill samarbeta med mig då han kan lämna kroppen som därvid minskar i vikt, och uttrycker sin avsikt att snart komma till Sverige och besöka mig. Ännu har han dock inte visat sig i Lund... förmodligen har han läst historien i någon mexikansk tidning. Däremot förstår jag inte var han kunde finna korrekt adress till min arbetsplats, med postnummer och allt.

En kvinna i USA har översatt boken till engelska. Hon bor i Cambridge, Massachusetts. Jag skrev till henne och nämnde historien. Hon kunde berätta att även lokaltidningen där hade en notis om mitt vägan-de av själen! När hon ringde till tidningen för att avliva ryktet sa redaktören sorgset att det var ju den enda bra nyheten som kom in den dagen...

Nils-Olof Jacobson

HUMANOIDBESÖK I IMJÄRVI

Det mest häpnadsväckande och intressanta inom UFO-området är nog berättelser om mänsklig kontakt med "tefats-varelser", s. k. humanoider. I den finska UFO-tidskriften "Ufoaika" nr 10, 1972, finns följande historia, som översatts till svenska av Jorma Heinonen och av oss är återgiven från Anders Liljegrens "Ufologen", december 1972.

Aarno Heinonen, känd från Imjärvi-händelsen, har sedan den 7 januari 1970 fått uppleva många UFO-händelser, noga räknat 23 stycken till den 15 augusti 1972. Det allra märkvärdigaste med honom är dock inte det stora antalet UFO-iakttagelser, utan det att han nu blivit kontaktperson. Här berättar han själv om sina upplevelser på sistone:

— Den 5 maj hörde jag först tre "ljudsignaler", och efter dem bad en för mig okänd kvinnoröst mig att komma till en mötesplats bakom en röd lada i närheten av vägskälet, där vägen delar sig och går mot Jaala resp. Voikoski. Jag skulle komma ensam och fick inte ta med mig kamera eller bandspelare. Kvinnorösten jag hörde var av hög natur och lät nästan spänd.

— Jag åkte till mötesplatsen på scooter. Klockan var 22.15. När jag kom bakom ladan stod där en kvinna. Hon var klädd i en klargul byxdress och hade långt hår som nådde ner på axlarna. Också håret var gult och topparna böjde sig uppåt. Byxdressen var figurskuren och tycktes glittra under rörelse. På fötterna hade hon små silverfärgade skor med en rosett på ovansidan.

— I vänster hand bar hon något som liknade en boll eller kula. Även den var silverfärgad och försedd med ett skaft som hon höll i handen. På bollen fanns tre antenner (cirka 30 cm långa) som alla pekade mot mig.

— Hon kom närmare, sträckte ut sin hand och sade "hyvää päivää" ("god dag"). Flickans hand kändes mjuk och sval. Sedan tog hon två steg bakåt. Då märkte jag att omkring 70 meter längre bort fanns en annan figur, en man, som stod stilla. Även han hade en gul dräkt, dock ljusare till färgen och han bar någon slags hatt på huvudet. Det var så pass skumt att jag inte kunde se honom tydligt.

— Jag frågade kvinnan hur långt-

ifrån hon hade kommit. (Jag kallade henne fröken, ty jag kunde inte se någon ring på hennes hand.) Hon svarade: "Vi kommer från andra sidan av vintergatan, från ett skönt, grönt land." Sedan berättade hon att tre olika slags humanoider hade besökt Imjärvi. Små humanoider, sedan sådana som hon (ca 140 cm långa) och sedan en större ras, nästan 2 m långa. Hon berättade att de små humanoidernas besök i Imjärvi den 7 januari 1970 hade varat i tre minuters tid, fast vi tyckt att händelsen varat bara några sekunder.

— Kvinnan jag träffade den 5 maj såg ut som en tjuugoåring, men hon sade själv att hon var 180 år.

Andra mötet

— Den 18 juni, vid samma tid på dagen, fick jag återigen order från samma kvinnoröst. Den här gången skulle jag bege mig till vägskälet vid Antinhaara. Från detta vägskäl leder en stig cirka 100 meter fram till ett berg. Där träffade jag åter samma kvinna. Någon annan såg jag inte denna gång.

— Vi diskuterade samma saker som första gången. När jag frågade med vad de kommit hit, sade hon: "Åk hem till dig, så får du se den vackra farkost vi kommit med." Nära mitt hem (150 m) fick jag sedan se farkosten. Den flög lågt, kanske 100 meter upp; vacklade och stannade till ovanför mig. Jag stannade min scooter vid landsvägen och betraktade farkosten ovanför mig.

— Jag kunde inte se något ljus från den. Det var en tydlig tallrik, silverfärgad. Inga fönster eller öppningar syntes till. Jag uppskattade dess storlek till 5—7 meter. Till slut steg den snabbt upp mot himlen.

— Vid bäge tillfällena diskuterade jag med humanoid-kvinnan cirka 5 minuter. Hon pratade mycket snabbt och rösten lät "spänd". Orden kom dock från munnen. Jag kunde se hennes tänder som var breda, dubbelt så breda som människors normalt.

— Både ansikte och händer var mycket ljusa, utomordentligt vackra. Näsan var mycket "skarp". Hon var cirka 140 cm lång. Dräkten bestod av två delar. Kragen var hög, av polo-modell. Skorna var inte sammansatta med byxorna. Hennes ögon var stora och alldeles blå.

— Kvinnan hade samma runda föremål i handen bäge gångerna. Jag kunde inte höra något ljud från det. Hennes avlägsnande var mycket märkligt. Hon liksom "flöt" fram och försvann sedan. Gången var stel, knäna tycktes inte röra sig.

Tredje händelsen

Aarno Heinonen och Esko Viljo har även sett en humanoid hemma i storstugan hos Viljo. Det hände den 25.6, klockan 19.40.

Humanoiden, som var 140 cm lång, kom plötsligt fram bakom bakugnen i storstugan; mellan ugnen och väggen. Den tog två sidosteg från muren och blev stående mitt på golvet. Hans kläder var grå med vita ränder. Man kunde inte se hans ansikte.

Humanoiden stod stilla en halv minut och tog sedan de två stegen tillbaka bakom ugnen. Efter en stund hördes två dunsar och hela stugan lystes med ens upp av ett klart ljus som tycktes gå som vågor genom stugan. Heinonen och Viljo sökte efteråt men kunde inte hitta något särskilt.

Anm. Skogsarbetaren Aarno Heinonen är — tillsammans med Esko Viljo — ett av de två vittnena i det intressanta s. k. Imjärvifallet, som Sökaren redogjorde för i nr 8, 1970.

I ett brev till Jorma Heinonen, som inte är släkt med Aarno, säger den sistnämnde bl. a. att humanoiderna är högt bildade och att de i kulturell utveckling ligger 5.000—7.000 år före oss.

Det är red:s uppfattning att "kontaktfall" bör undersökas noga i en öppen och samtidigt kritisk inställning av forskare, väl kvalificerade för uppgiften.

MINNET — EN SVAG PUNKT I UFO-RAPPORTER

UFO-forskningens material består ju till en del av radarrapporter, fotografier, spår i naturen och skador på människor och föremål, men till allra största delen utgörs det av vittnesberättelser, baserade på vittnens minne av en händelse. Många vetenskapsmän är obenägna att fästa större avseende vid uppgifter ur minnet — de vill ha möjlighet att granska fenomenet självt, om de alls skall kunna intressera sig för det.

Sådana som är skeptiska till UFO-

vittnens uppgifter, påpekar att inte bara den mänskliga iakttagelseförmågan är något bristfälligt, utan även minnet. Minnet av en händelse kan förvanskas vid upprepade återinring och relatering. Nästan säkert görs händelsen i så fall "bättre", mer dramatisk, än vad den i verkligheten var. Mycket få människor, sägs det, kan beskriva en märklig personlig upplevelse utan att efterhand lägga till nya detaljer, som så införlivas med "minnet" av händelsen.

Det kan vara så att ett ögonvittne påverkas av andra vittnens berättelser om upplevelser som de haft, av tidningsartiklar och böcker om UFOs, som de tar del av efter sin upplevelse, av radio- och TV-program och av vänners och bekantas reaktioner och kommentarer.

Minnets osäkerhet måste vara ett problem i seriös UFO-forskning, men ännu har detta knappast rönt någon större uppmärksamhet. UFO-undersökare har varit benägna att bara skriva ned vittnens uppgifter utan att riktigt ifrågasätta om de helt enkelt kan minnas fel — kanske i avgörande detaljer.

UFOs är än så länge huvudsakligen ett mänskligt fenomen, dvs. forskningsmaterialet utgörs av människors upplevelser, som de relaterar för intervjuare.

Det kan inte vara någon lätt sak för UFO-intervjuare att fastställa vad som verkligen har hänt.

DANSKA TIDSKRIFTER

I vårt skandinaviska broder- och grannland Danmark utges några tidskrifter, som delvis behandlar samma eller likartade ämnen som Sökaren.

Här följer en lista på nio — utan någon värdering.

Universum, kvartalstidskrift från Strubes Forlag, Lille Triangel, DK-2100 København. Görs i ungefär samma anda som Pauwels och Bergiers bok "Vår fantastiska värld".

Psykisk Forum, DK-4130 Gl. Viby/Sj., karakteriserar sig som en tidskrift för "fri forskning, parapsykologi, okkult og åndsvidenskabelig orientering".

Psykisk Information redigeras i spiritualistisk anda. Redaktör är Agda Ipsen Pedersen, Lundtoftegade 82³, DK-2200 København.

Occulta, ny kvartalstidskrift från Astrologisk Akademi, Postbox 932, DK-2400 København, behandlar "den skulde verden".

Lysbringeren utges av Lizzie Larsen och Chr. A. Larsen, Bogensega-

de 6, I, DK-8000 Århus C.

UFO-Nyt utges av Skandinavisk UFO Information. Expedition: Erik Benny Johansen, Bækgården 16, DK-2620 Albertslund.

UFO Aspekt kommer från Frederiksberg UFO Studiekreds. Haraldsgade 41, III th, DK-2200 København N.

Dansk UFO Tidsskrift görs av Willy Wegner, Refsvej 62, DK-7700 Thisted.

UFO-Kontakt är en Adamski-anknuten tidning. Expedition: Vagn Dybkær, Alpedalsvej 6, DK-6000 Kolding.

*

Det är inte svårt för en svensk att läsa danska.

KONTAKT

Jag söker ensam dam, omkring 45 år. Hör eller ser Du? Vill Du utveckla Dig vidare? Är Du gladlynt, smärt, frisk, trofast, hjälpsam, förstående? Ensam, oberoende man med fascinerande arbete väntar Dig. Svar till "Metafysik", Sökaren f.v.b.

Pris för kontaktannonser: 20 öre per ord + 2:— i eftersändningsavgift, dock tillsammans minst 7:—. Moms inräknad.

Vi har sedan några år tillbaka specialiserat oss på tillverkning av

RÖKELSE

med äkta blomljor och naturliga essenser. I serie 2 "Fragrantia antiqua comp." består var sort av två harmoniserande doft-komponenter, vilka sedan urminnes tider använts av människan vid uppnående av inre samling.

Vi rekommenderar följande sorter ur vårt lager:

Santal-jasmin
Olibanum-viola
Myrrha-orange

Pris (postförskott) per ask med 32 stickor: 7:50 plus porto, inkl. moms.

PARENTHETIKA AB & Co, Lagga, 741 00 Knivsta (tel. 018/38 41 02).

ETT FALL SOM TYDER PÅ REINKARNATION

"Vi är kosmiska resenärer: världsalltet är vårt hem", säger Denis Lindbohm. Läs hans fascinerande bok om sina minnen av flera föregående liv!

JAGETS ELD 13:50 + moms o porto.

Sökarens Förlag
Box 3063, 103 61 Stockholm 3

Ingeborg Jonsson

NY VÅR

Vårvinden susade över mitt huvud och jublade: Nu skall ni alla få leva på jorden...

Men då svarade jag: På denna askhöj vill jag inte leva. På dessa kallhamrade stenar vill jag inte vandra och av människornas hat vill jag inte bli smittad.

Vindarna susade vemodsfyllt och askan började bedja: Gör mig till kväverik jord, där rötterna från de matnyttiga sädeskornen kan finna sin näring. Stenarna ropade: Gör oss till brödet, som mättar de hungriga och ger barnens ögon deras rättmätiga glans, och hatet viskade: Gör mig till kärlek, så att ni alla kan leva på jorden...

Han är en blek, trettioårig man med en liten oansenlig, gul mustasch. Det utseendet är inget att glädjas åt eller locka flickor med, bara att vara ledsen över. Och en sorgsenhet tycks också vila på hans smala panna. När log en kvinna in i hans ögon? När fann någon linjerna i hans ansikte intressanta? Själv flyr han svaren på sådana frågor, undviker att stanna inför de detaljerna i sitt liv. Det yttre är sämre än det inre.

En eftermiddag slår sig Fredriksson ned ensam på en av parksofforna. Lik sig verkar han dock förnöjd. Ansiktet rör sig litet, särskilt kring munnen. Där finns liv. Mustaschen dallrar. Och ögonen börjar djupna.

Han pratar. Pratar. Bilder fyller hans inre. En omgestaltning av hans jag äger rum. Han går in i glädjerika upplevelser, hans väsen får en ny, skön gestalt. Det ligger en självsäkerhet över hans ögonbryn nu, en fasthet vid kindknotorna.

Han pratar, småspottande. Och inåt, djupare går färdan. Han föder sitt rätta liv i sig. Skapar trevnad i självets suveräna bilder. Han skju-ter fram hakan och skrattar. Märker det, ser sig litet osäkert omkring. Men ingen iakttar. Dyker så åter in i sig själv, varvid de bleka kinderna rundas och ansiktets muskler rör sig. Han har sitt eget privata universum. Där, hos honom själv, är det en snäll värld. Där blandar han tankarna som han vill, spelar de roller han önskar.

En betydelsefull uppgift är hans. Stora omständigheter finns i hans liv. Han är den som trycker på de rätta knapparna, öppnar de rätta dörrarna, har orden som innebär något. Han är livets topp och samhällets kärna.

Läpparna dallrar. Litet skamsen vaknar han då och då upp och tittar sig omkring. Men ingen ser. Och han dras åter in i sin egen värld. Han kan inte låta bli att gå djupt ned i sitt eget mentala rike. Han njuter. Ömsom skrattar han, ömsom tittar han sig osäkert omkring.

Han leker, i tankarnas glädje.

Vem är han?

En sinnesförvirrad, som endast läkarna kan bota?

En svensk, med ett namn som ditt och mitt. Många har observerat honom i flera år, hans benägenhet att prata i närvaro av ingen, ibland lätt frånvarande, ibland storskrattande. Han har setts i parkerna, setts slå sig ned för sig själv och sitta i tankar. Le. Setts gå, gå, gå i oändlighet, gata upp, gata ned. Han har också observerats i snabbköpen, litet drömsk. Alltid ensam. Hans blick har en inåtvändhet. Rörelserna i ansiktet är inte avsedda för människorna i sinnevärlden. De är uttryck för inre liv av exklusiv art.

Fredriksson. Martin Fredriksson från Ljungsjö i Medelpad.

Nu har han satt sig på en av sofforna runt statyn i parken. Men han har svårt att fästa blicken på vår gemensamma verklighet, svårt att intressera sig för omgivningen och för folket. Hellre sjunker han ned i sig själv i sköna känslor, fast inte jämt alldeles sköna.

Det inres njutningar sugas som narkotika. I hans konstitution finns en fränkopplingsmekanism som gör honom oberoende. Lätt befolkar han sin inre miljö med behagliga gestalter, lätt sätter han sig själv mitt i alltsammans, som en livets prins.

Men han är medveten då och då om det yttre, kastar blickar åt träden, blomsterrabatterna och gräsmattorna. Hör fordonen, rösterna, stegen, prasslet av kläder. Sitter i tystnad. Men börjar snart prata, prata. Och sjunker djupt undan.

Vem bryr sig om att han har ett namn, är en person, ett stycke liv? Förbipasserande blir bara obehagligt berörda — de tycker inte om vad de ser.

Men tre unga djävlar stannar och flinar, två kvinnor med slank midja och svall av blont hår och en man med mörkt hakskägg. De har svart svans med tofs, och det står en frän lukt omkring dem.

De skrattar och får en idé att driva med den tokige, väcka hans själ till medvetande, se honom rätt in i

HANDEN

de tomma ögonen. De går fram emot honom, tassande försiktigt, ställer sig och stirrar, stirrar. Den pratande figuren varseblir dem strax, hur de ser honom i ansiktet, låtsat-förvånat, gapande.

Han förstår att han varit "borta", söker med ängslig blick uppför kvinnornas former, deras höfter och barm till ansiktet — och förnimmer innebörden i deras upptåg, kylan i ögonen och den så snålt tilltagna mänskligheten.

De har överraskat honom i hans hemliga, skamliga njutning.

Han reser sig upp och går, med blicken tomt rasande.

Något egendomliga till mods står djävlarne tysta.

Men över parkens grus hörs steg och ses gestalt av ängel. Hon är ung, och hennes hår lyser. Ögonen är vänliga, handen rar, och hon sträcker fram den mot den sorgliga figuren, tar hans fingrar. Mannen känner den främmande huden och rycker till, men stannar inte. Går. Hon följer honom några meter, och han känner hennes svala utstrålning.

Han vänder sig om. Ansiktet är tomt. Hon står och ser efter honom, långt borta.

Han glömde henne snart. Men hon glömde aldrig. Alltid mindes hon sin plötsliga, oförklarliga impuls att springa fram och ta hans hand. Hon tänkte ofta på det märkliga som hade hänt. Och hon kände alltid varmt för denna sin handling, tyckte den uttryckte vad hon egentligen var, eller ville vara. Många gånger i sitt liv tog hon mäns händer. Men aldrig tyckte hon att det så behövdes som den gången.

Kanske var det som skedde i parken, hennes spontana handtryckning, uttrycket av känsla för en främling, en glimt av en sannare människa?

Glömde han henne? Ja. Hon skingrade då hans tankar på de tre djävlarne, men aldrig såg han hennes mänsklighet, bara ett par medlidsamma, stora, främmande ögon.

SM

BREV

Några rader i nr 2, 1973, av Sökaren säger att vi läsare kan berätta vad vi tycker om synska minnesböcker. Så stor erfarenhet har jag ju inte. Jag är inte intresserad av spökerier och vill inte befatta mig med döda, men ett par böcker har jag i alla fall läst.

Det var efter mitt första möte med Lilly Åkerblom som jag blev intresserad. Jag hade lämnat fram en sak för psykometering, och hon berättade en rad märkliga ting. Det hon sa, hade inte det minsta att göra med ägaren till föremålet, utan med en helt annan tid och del av världen. Men det stämde perfekt. Hur det kunde hända, vet jag inte än i dag. Jag ville i alla fall veta det, och när fru Åkerblom talade om att hon brukade vara på spiritualistiska föreningen, gick jag dit. Jag ville veta hur det gick till där, vad som hände.

Så fort jag kom in, blev jag övermåttan klärvoajant. Det kryllade av gestalter runt varenda människa, och de ville alla komma till tals. Jag vill alltid veta lagarna för det som händer, så jag bad att få låna en bok om deras forskning. Jo då, det fick jag, en stor lunta. Jag gick hem och läste den: det var spökerier, spökerier från pärm till pärm. Jag skämdes, och jag kände mig smutsig. Där fanns inte en stavelse om forskning.

Nästa bok på området blev fru Åkerbloms "Bortom mänsklig horisont". Vi hade kommit att umgås flitigt under de år som följde, men det dröjde till ett par år efter hennes död, innan jag kom att läsa boken. Jag blev enbart besviken. Så tomt. Hon var ju begävad över medelmåttan, klartänt, kritisk, omutligt hederlig. Här fanns bara vad hon såg, ingenting mer, inte hur hon upplevde det.

När jag läste de här raderna om synska minnesböcker, tog jag fram hennes bok för att på nytt uppleva hur tomt det var att läsa. Men det var inte alls så bedrövligt. Jag läste stycke efter stycke och blev mer och mer intresserad, men det var fru Åkerblom jag såg framför mig, hennes styrka, hennes sätt att inte ändra något även om den hon psykometrerade för sade att allt var fel, att aldrig bättra något. Och jag kom ihåg att hon aldrig brukade berätta hur hon upplevde något. Hon var fackmannen som kunde sitt yrke. Och i det fallet räckte ju boken till.

A. Lundholm

*

Är det inte i allmänhet så att när ett nytt ämne mer eller mindre plötsligt blir aktuellt, då dyker det upp en mängd populär litteratur i ämnet? En litteratur som ofta blir en inkörsport för nyväckta läsare.

Många kommer kanske inte längre än till ofta mycket subjektiva skildringar av

i detta fall mediala upplevelser. Alla är heller inte intresserade av den vetenskapliga aspekten, inte roade av att försöka komma underfund med varför och hur t. ex. ESP-förmåga fungerar. De vill bara höra berättas om det som händer när förmågan kommer till användning. De vill helt enkelt inte ha upplevelserna dissekerade.

Är det inte litet väl mycket begärt att författare till böcker med medialt innehåll skall komma med vetenskapliga frågeställningar, när vetenskapen i just detta fall befinner sig på nybörjarstadiet och inte har många svar att ge?

För egen del sätter jag mest värde på att få fram objektiva förklaringar till vad som sker i det som synes ske. Men jag anser ändå att om den populära bokförläggaren är av sådan kvalitet att den kan väcka eller ännu hellre fördjupa läsarnas intresse för ämnet, då har den sitt berättigande.

Elsa Johanna Lundbäck

Anm. Hur mediala redogörelser presenteras i bokform — om de vetenskapliga resultaten, hypoteserna och frågeställningarna finns med, om det hela kommenteras av forskare — beror på förläggarens insikter och omdöme.

Red.

FRÅN NOAKS ARK

Har du någonsin tämt en bagge? — Inte det? Det är faktiskt kul! En bagge, som gått i flock sitt enda hittills ganska enformiga och instängda levnadsår och sedan kommer i privat ägo — medan honom ovetandes kamraterna går till slakteriet. I lugn och ro får vår bagge ägna sig åt ätandets och flirtandets behagligheter tillsammans med två små vita lammflickor med långa ögonfransar, ljuva som sago-boksbilder, helt människotillvända och kelliga som kattor. Men baggen dröjer med att bli helt tam. Hans misstänksamhet mot de tvåbenta är oerhörd. Lammflickorna älskar han. Vart de än går, så går han med. Men när Matte kommer och kelar med dem står han på avstånd och går på sin höjd fram och nosar — mycket lätt och skrämt — på hennes hand eller jacka. Vi försöker med en bit hårt bröd. Det tycker han om. Han nafsar försiktigt åt sig ur handen, beredd till reträtt vid minsta rörelse. Hela tiden sänder Matte signaler till honom: starka, vänliga mentala signaler.

Det är meningen — på lite längre sikt — att vi ska lära oss att förstå varandra väl. Vi ska kunna prata med varandra. Noaks Ark är ett slags forskningscentrum för mentalkontakt och healing på djur — husdjur än så länge. Vi siktar på mental psykisk behandling på behövande djur —

men bara siktar ännu. Vi står i begynnelsen — och flämtar inför de möjligheter som kan öppna sig på vår väg.

Hundar går det lättast att få kontakt med, och Matte erfår starkt gensvar från familjens fyra hundar: de sänder spontant och svarar klart på mentala anrop, när man lärt sig lyssna. Vi tränar t. ex. att ropa till oss hundarna mentalt. Då måste man börja med viskningar, som efterhand blir dovre och till slut stannar vid en skarp, stadig tanke: Kom till Matte (hundens namn och visualisering av hunden).

Dvärgtuppen Bartholomeus är en liten solskenshistoria, som kan berättas i det här sammanhanget. Vi fick honom i gåva av en hönseriägare. Vi skulle hämta några hönor, och där satt Bartholomeus, liten, vit och ensam, på en tom lagervind i hönsriet. Han hade, berättade hönseriägaren, bara "blivit till", ett litet misstag som inte kunde förklaras! Han gick inte att ha ihop med de andra hönsen. Men han hade blivit tam, och när man sa åt honom: "Nu gal vi!", så satte han igång med ett väldigt galande.

När vi kom hem satte vi in honom i vårt hönshus, som hans forne ägare rått oss till. Morgonen därpå var han illa hackad och blödde svårt på huvud och hals. Han var mycket svag, flämtade och hängde med huvudet. Vi tog in honom i huset och placerade honom i en låda i källaren. Där behandlade Matte honom med healing och med en mycket speciell desinfektering av såren. Matte satt hos honom i stark bön och åkallade kraft-strålning genom händerna. Han reagerade märkbart på denna strålning. Den övriga familjen vågade knappt tro på bättring för vår lilla tupp, men Matte arbetade med honom flera gånger om dagen. Efter två dygn var han så bra, att han började äta med god aptit. Snart blev han så pigg, att mangelrummet i källaren genljöd av hans glada kuckeliku, och Mattes arla morgonsömn svävade i uppenbar fara! Uppe med tuppen blev i det här fallet halv fem på morgnarna, lite för tidigt även för en bondmora!

Bartholomeus blev så tam, att varje gång man varit hos honom och skulle till att gå, lät han höra ett ivrigt förebrående skrockande som följde en hela källartrappan upp! Han lät sig smekas som en katt och flaxade på upptäcktsfärd i källaren. Något måste göras! Efter vissa svårigheter lyckades Matte få köpa två verkliga små skönheter till dvärghöner, och en f. d. mjölkammare gjordes i all hast om till dvärghönshus, så sött som en konfektast! Varje dag har vi en kel- och pratstund med Bartholomeus och hans fruar. Och varje dag, när han hör våra steg på stallgården och vi ropar: "Nu gal vi, Bartholomeus" — så kommer de ljudligaste välkomstrop ifrån konfektastken!

Mariana Lindbom.

BOKRECENSIONER

Tyrrell i nytryck...

Föreställningen om världen som upp-
spaltad i å ena sidan en naturlig del och
å den andra en övernaturlig är urgammal.
Men den uppfattningen utgör en olycklig
utgångspunkt för parapsykologiska stu-
dier, menar den engelske forskaren G.N.
M. Tyrrell, vars numera klassiska verk
"The Personality of Man" från 1945 ut-
kom i svensk översättning 1948 under ti-
teln "Vid tröskeln till det okända". Sam-
ma bok har nu kommit i nyutgåva på
Larsons förlag. Innehållet är detsamma
men den yttre dräkten liksom titeln har
ändrats. Boken heter numera kort och gott
"Parapsykologi" — och det är kanhända
mer adekvat. Det är visserligen så, att pa-
rapsykologin fortfarande utgör en gräns-
vetenskap, i vilken bl. a. tids- och rums-
begreppen saknar de fasta konturer vi
är vana vid i vårt konventionella tänkan-
de, men ändå förefaller det som om "folk
i allmänhet" nu har lättare att acceptera
tanken på en övernaturlig — parapsyko-
logisk — verklighet än tidigare. Nyut-
gåvan torde därför vara motiverad!

Tyrrells bok är en bred översikt över
företeelser och tankegångar, som ligger
vid sidan av det normala mönstret. Hans
synsätt är vetenskapsmannens, men han
tyngs på intet sätt av de fördomar, som
så ofta sätter en käpp i hjulet för forskar-
en på detta område. Resonemangen
känns fortfarande lika angelägna som då
de för första gången mötte anmeldaren för
nära femton år sedan.

Författaren för oss in i diktarens och
den religiösa mystikers värld av visio-
ner och inspiration, och man känner fak-
tiskt ett litet sting av avund, då den ene
efter den andre av berömda författarper-
sonligheter stiger ut ur sidorna och be-
rättar om den gudomliga inspirationens
skapande kraft. Den store Goethe med-
gav t. ex. att "det var dikterna som gjor-
de mig — inte jag dem". Shelly uppfat-
tade inspirationen som en mäktig våg av
dynamisk, skapande kraft, och en inten-
siv känsla av lycka kunde beledsaga detta
spontana skapande.

Raden av vittnesbörd om denna inspira-
toriska kraft tycks kunna göras oändligt
lång. Kipling talar om sin *daimon*, som
ger honom direkta instruktioner, vilket,
säger Tyrrell, tyder på att det finns en ut-
vidgning av vår personlighet, som vi i
normala fall inte känner till.

Mystikerns inspiratoriska erfarenheter
ligger på ett annat och högre plan än för-
fattarens, enligt Tyrrell. Den religiösa er-
farenheten av detta slag behöver inte va-
ra av världsfrånvärd natur: historien
vittnar tvärtom om många kraftfulla, re-
ligiösa personligheter, vilka under sin lev-
nad varit intensivt verksamma i ett o-
själviskt arbete för sin nästa. Tyrrell näm-
ner exempelvis den helige Franciskus,
Ignatius Loyola, den heliga Teresa och
Katarina av Siena, som alla gjort bety-
dande historiska insatser, vilka krävt ett
odelat världsligt engagemang. Dessa per-
sonligheter har emellertid också kunnat
öppna sig för den gudomliga ingivelsens
eld.

Den engelske forskaren understryker,
att mystikernas väg i själva verket är så
mödosam, att det endast är de starkaste
och uthålligaste själarna som kan kämpa
sig fram på den.

Det är också en utbredd missuppfatt-
ning, att den mystiska upplevelsen inne-
bär, att individen förlorar sin identitet
och uppgår i något slags panteistiskt el-
ler opersonligt fluidum. Det är i stället så,
att genom mystikernas utsagor ingenting
framstår med större tydlighet än att deras
kontemplation ger dem en mer utpräglad
individualitet.

Tyrrell har många intressanta ting att
förtälja om mystikern och hans (hennes)
förhållande till det övernaturliga och då i
första hand till inspirationen. De fenomen
som kännetecknar den mystiska uppenba-
relsen påminner mycket om parapsykolo-
giska företeelser. Men vad är då parapsy-
kologi? Här drar Tyrrell en skarp linje
mellan det vetenskapliga studiet av oc-
kulta fenomen och den riktning som
främst via medier söker kontakt med de
avlidnas andar, d. v. s. spiritualismen. Han
kan till och med sätta födelseår för den
parapsykologiska vetenskapen: 1882, då
Sällskapet för psykisk forskning bildades
i London.

Boken innehåller en värdefull termi-
nologisk lista, där begrepp och termer
förklaras. Vi får lära oss åtskilligt om te-
lepatins natur, även om vi genom fram-
ställningen inte blir mycket klokare när
det gäller att avgöra vad telepati är. Men
kunde man vänta sig något annat? På te-
lepatins område rör vi oss fortfarande på
diskussionsplanet.

Stort utrymme ägnas den sublimina-
la aktivitet, som kommer till uttryck i

mediers verksamhet. Med subliminal me-
nar författaren den själsliga verksamhet
som ligger under medvetandets tröskel.
Han belyser frågan med världens kanske
genom tiderna mest slående exempel på
en andes aktivitet genom ett medium,
nämligen fallet "Patience Worth". Denna
personlighet "från andra sidan" åstadkom
från år 1913 de mest häpnadsväckande lit-
terära alster via mediet mrs Curran — en
tänkligen olärd och medelmåttigt begåvad
kvinna från Mount City i Illinois.

Patience Worth arbetade med genuina
språkliga medel och en påfallande litterär
talang. Expertisen häpnade vid läsningen
av de böcker, som ymnigt flödade fram
genom mrs Currans automatiska skrift.
Ingen har ännu nöjaktigt kunnat förklara,
hur och när mrs Curran skulle ha haft
möjlighet att lära sig ett antal märkliga
engelska dialekter från 1600-talet eller
var hon kunde ha studerat de noggrant
tecknade historiska miljöer, som förekom-
mer i Patience Worths automatiskt produ-
rade böcker.

Mrs Curran erkände villigt, att hon in-
tellectuellt var underlägsen anden Patien-
ce Worth och kunde själv ej lämna någon
förklaring till vad som hände under des-
sa produktiva år. Den enda riktiga slut-
satsen, säger Tyrrell, är att mrs Currans
vetande ej kan tillskrivas hennes medvet-
na jag.

"Parapsykologi" är fängslande läsning,
som för ut på marker vi till vardags ofta
betraktar med för starkt färgade glasögon,
fulla av fördomar eller med bristfälliga
baskunskaper. Våra vanligaste erfaren-
heter torde vara vad vi i dagligt tal kallar
för "spökerier", som kan ta sig mer eller
mindre bullersamma uttryck. Inte heller
den delen av det parapsykologiska fältet
går Tyrrell förbi. De "bråkigaste" andliga
upplevelsorna — de s. k. poltergeistfeno-
menen — ägnas en hel del uppmärksam-
het. Uttrycket kommer från tyskan; pol-
tergeist betyder "bullerande", och polter-
geisten har en benägenhet att ställa till
med förtret inte minst i närvaro av unga
människor.

I "Parapsykologi" dukas de många gå-
torna fram till öppet beskådande. Om man
reserverar sig, och alltså inte väntar sig
svar och lösningar, då kan man också få
ut största möjliga behållning av Tyrrells
bok.

Olle Öhman

...och Ahlberg.

Alf Ahlbergs utmärkta skrift "Tanke-
livets frigörelse", som tillkom 1934 och
sedan dess gått ut i 13 upplagor, har nu
kommit som pocketbok (Rabén & Sjö-
gren). Den är nyttig för alla som syssel-
sätter sig med att ta ställning, att bilda
sig meningar, att verka ideellt i tal och
skrift. Författaren påvisar det hot som
finns inom oss själva och i vår miljö
mot ett fritt och självständigt tänkande.

Vid min nya genomläsning av boken
har jag strukit under några textpartier,
och låt mig återge en del av dessa här.

"...tankefriheten. Dess undergång
skulle betyda en fruktansvärd kata-
strof..."

"Tankefrihet, yttrandefrihet, fri diskus-
sion är otvivelaktigt förutsättningar för
en sund utveckling av det samhälleliga
livet. Endast genom motsättningarnas och
olikheternas växelspel kan en sådan ut-
veckling drivas framåt."

"Vi har vanligen icke en åsikt därför
att vi med fakta och förnuftsskäl över-
tygat oss om att den är riktig utan därför
att vi — av helt andra skäl — har den,
söker vi med fakta och förnuftsskäl över-
tyga oss om att den är riktig."

"Hela mänsklighetens intellektuella ut-
veckling kan sägas ha bestått däri, att det
vid sidan av det tänkande, som dirigeras
av önskingarna efter hand växt fram ett
tänkande, som tar hänsyn till fakta. Detta
är det vetenskapliga tänkandet."

"...såsom det första kriteriet på det
vetenskapliga sinnet framhållit 'lidel-
sen för fakta'."

"Auktoriteter måste vi som sagt förlita
oss på och konsten är blott att välja dem
rätt. Den som icke litar på goda auktori-
teter, blir en slav under de dåliga — en
tredje möjlighet finnes icke. Men hur,
frågar man, skall vi då kunna veta, att
en auktoritet är god? Ja, detta är just
vad det odefinierbara något, som man kal-
lar bildning, skulle lära oss. Bildning är
en viss takt och känsla för det äkta och
fullödiga..."

"Alla uppgifter, som har en tendentiös
karaktär är såsom sådana tvivelaktiga."

"Försiktighet i alla påståenden' fram-
håller med rätta Arthur Thomson såsom
jämte 'lidelsen för fakta' utmärkande för
det vetenskapliga sinnet."

"Den som tilläventyrs tror, att denna
kritiska försiktighet är ett tecken till
svaghet, må besinna, att det är just denna
försiktighet i påståendena, som ger veten-
skapen dess oerhörda styrka."

"Särskilt bör vi ge noga akt på de fak-
ta, som talar emot våra åsikter."

Alf Ahlbergs bok har på de nära 40 år
som gått sedan den skrevs knappast för-
lorat något av sin aktualitet. Den är en
av de böcker man behöver.

SPIRITUALISTISK LITTERATUR

Begär vår boklista!

Bokförlaget Excelsior

Box 5314

102 46 Stockholm 5

A. Information om elixiret, den 250-
åriga "Haarlemer healing oil".

B. Information och demonstration av
professor Lakhovskys
MWO-kroppsenenergialstrare m.m.
Positiva referenser finns.

C. Din personliga BIORYTM uträknas
enl. medicinalrådet dr. Wilhelm Fliess'
metod, byggd på strikt vetenskapliga
forskningsrön.

1. Biorytmogram eller pulsationsryt-
men.
2. Högsta försäkringsskydd mot den
egna mänskliga faktorn.
Ovärderligt för bl. a. varje bilförare
— enl. statistiskt underlag.

D. Alltmer populära manastrålande
LAPIS LINGUA
den mexikanska,
tjusigt turkosskimrande
"TUR-smyckestenen"

från Sierra Madres inre — positivt
testad och lovordad av framstående
psykometriker och pendelspecialister
kan erhållas genom undertecknad.
Många positiva uttalanden om L.L.
finns av lyckliga ägare.

HARALD SCHUBERT
S:t Eriksgatan 109, 113 31 Stockholm
Tel. 08 - 33 19 32

"YOGA-MEDITATION & YOGA-AVSPÄNNING"

EP-skiva i stereo av
BERT YOGA JONSON

Pris: 15:— plus porto

YOGA-KOMPENDIUM

(praktisk yoga, meditation m.m.)

Pris: 14:— plus porto

"BLÅ YOGA KOSMOS- VINKLAR REINKARNATIVT"

(innehåller bl. a. zen och
reinkarnation)

EP-skiva 12:— plus porto

Yoga-Kultur, Box 5070
402 21 Göteborg 5. Tel. 031-24 07 97

lär allt om
**FREMTIDENS
ASTROLOGI**
ved selvstudium gennem
vort seriøse fjernkursus
Brochure tilsendes

ASTROLOGISK AKADEMI
POSTBOX 932
2400 KØBENHAVN NV

TVÅ NYA TIDSÅLDERNS AFFÄRER:

STOCKHOLM: Tegnérsgatan 43 A, tel. 08/11 38 46
ligger i Strindbergs Blå Tornet, 5 min. från Hö-
torget, Drottningatan upp.

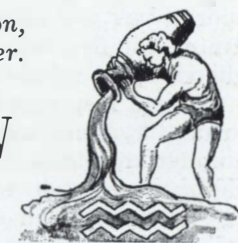
UPPSALA: Svartbäcksgatan 22, tel. 018/10 61 90.

Beställ vår POSTORDERKATALOG:

VATTUMANNEN, Box 2083, 750 02 UPPSALA

VI FÖR: astrologi, andevetenskap, meditation,
parapsykologi, UFO, skivor, rökelser, affischer.

VATTUMANNEN

SM:

RELIGIÖST SÖKANDE

Om man är sanningssökare och kan tänka sig att anta en religiös livs- och världsåskådning, skall man akta sig för ensidighetens fara. Man bör lägga märke till hur många olika religioner det finns och skänka en stor del av dem sin allvarliga uppmärksamhet. I allt är det tusentals former av religion på vår jord, och nya läror dyker ständigt upp och fångar in själar. I detta läge, inför detta myller av trosåskådningar, är det viktigt att man inte nöjer sig med att studera en enda religionsyttring, utan förmår se fenomenet religion i dess fullhet, studera hur det framträder i sina många olika former. Om möjligt bör man i förstone nollställa sig för att därefter sakligt, intelligent och fördomsfritt begrunda flera olika läror, som man kan ta del av. Och man bör inte förbise sådana som förefaller mest främmande och osannolika. Kanske kan de lära en något om religiösa sanningars väsen. Viktigt är att sökaren begagnar sitt förstånd, ifrågasätter sanningsvärdet i teser och dogmer.

Religion har en metafysisk sida och en etisk. De olika metafysiska påståendena rör det ovetbara och, fastän de ofta framförs med stark känsla, skiljer de sig mycket från varandra. Skillnaderna kan leda till ovänskap, och även krig. Om det ovetbara kan man tänka och tro nästan vad som helst. Men den som är klok, är försiktig och tveksam i sina ställningstaganden.

Religionens etiska sida kan ta sig värdefulla och sympatiska uttryck. Alla högre religioner innehåller etiska imperativ av god klass. Men med all aktning för den äkta och i personligheten djupt rotade godhet som kan växa upp, inspirerad av religionen, är det likväl min mening att det är olämpligt att hämta sin moraliska inspiration ur en enda religion eller sekt. I stället bör man studera hur kärleksidén formulerats och prak-

tiserats inom skilda religioner och inom världsliga system. Man förstår då att kärleksidén inte kan monopoliseras av någon enda religion och att den även uppfattas något olika inom olika religioner. Inom hinduismen och buddhismen omfattar t. ex. kärleksbudet även djurriket, i motsats till kärlek i kristen form.

Kärlek är inte någon speciell religions kännetecken, utan det ligger i människans andliga natur som en möjlighet. Varje själsligt sund människa kan bejaka kärleksbudet, om hon får starka impulser till detta.

Ett sökar-intresse för flera skilda religioner och icke-religiösa livsåskådningar bör kunna vara berikande och motverka inskränkt sektarism. Det bör också kunna ge den välgörande insikten att ingen religion har monopol på metafysisk sanning. Alla religioner är människors försök att fatta livets gåta och deras tro att de lyckats. Förgudligande av religiösa profeter och lärare är bland det mest sanningsfientliga som finns inom det andliga sökandets område. Det sätter käpp i utvecklingens hjul — låser fast det religiösa tänkandet i gamla former. För kristendomens del har detta lett till bevarande av religiösa tänkesätt från en förvetenskaplig tid, från vilken i övrigt just ingenting andligt och intellektuellt blivit bestående.

Det är även viktigt att sökaren är uppmärksam på vad som åberopas mot den tro som han intresserar sig för och vars sanning han överväger. Därför är meningsbrytningar, debatt, något kulturellt omistligt.

En sökares utgångspunkt bör vara ett öppet, allvarligt och intelligent intresse för religionen som sådan (och för livsåskådningsfrågor överhuvud taget). Avsikten med sökandet är givetvis att finna. Men för att kunna finna måste man ha en god metod. Det är en sådan jag har försökt skissera här.

SÖKAREN

Nr 5 1973 Årgång 10

Adress: Box 3063, 103 61 Stockholm 3

Postgirokonto: 70 60 47-8

Tel: 08/69 60 27

Red o ansv utg: Sven Magnusson

Konsulter:

Roland Adlerberth

Nils-Olof Jacobson

Bo R Ståhl

PRENUMERATIONSPRISER

Helår (10 nr) 32:—

Halvår 17:—

I Norge och Danmark kan prenumeration ske med svensk postgiroanvisning.

I Finland kan inbetalning göras till Akademiska Bokhandeln, Postbox 128, 00 101 Helsingfors 10, postgiro 53 33 2. Helår kostar då 24 mk, halvår 13 mk.

Annonspriser (moms tillkommer):

Helsida 400:—, halvsida 250:—, småannonser 8:— per cm men minst 24:—.

Copyright resp. förf.

Tryckt hos

LJUSDALS TRYCK AB

Ljusdal 1973

INNEHÅLL:

Antroposofi — en medvetenhet om de andliga krafterna 1

Birger Qvarnström:

Psykokinesi i spontanfall och experimentalseanser 7

Agnostiker och ateister intervjuas 10

Meditrande konstnärer 15

Thomas K:son Hultberg:

Buddhism i Sverige 16

Dhaniya Sutta 19

Några glimtar av Gunde Johansson 20

Nils-Olof Jacobson:

Om vådan av att skriva böcker 21

Bokrecensioner 26

SM:

Religiöst sökande 28